

LĒMUMI

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS Nr. 1386/2013/ES

(2013. gada 20. novembris)

par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam “Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem”

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

(1) Savienība ir izvirzījusi mērķi kļūt par gudru, ilgtspējīgu un integrējošu ekonomiku līdz 2020. gadam, izmantojot rīcībpolitiku un darbību kopumu, lai izveidotu resursu izmantošanas ziņā efektīvu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni ⁽⁴⁾.

(2) Secīgas vides rīcības programmas kopš 1973. gada ir veidojušas pamatu Savienības rīcībai vides jomā.

⁽¹⁾ OV C 161, 6.6.2013., 77. lpp.

⁽²⁾ OV C 218, 30.7.2013., 53. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2013. gada 24. oktobra nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta) un Padomes 2013. gada 15. novembra lēmums.

⁽⁴⁾ COM(2010) 2020 un Eiropas Padomes 2010. gada 17. jūnija secinājumi (EUCO 13/10).

(3) Sestā Kopienas vides rīcības programma ⁽⁵⁾ (“sestā VRP”) beidzās 2012. gada jūlijā, taču daudzi pasākumi un darbības, kas sāktas saskaņā ar šo programmu, joprojām tiek īstenotas.

(4) Sestās VRP galīgajā novērtējumā tika secināts, ka programma sniedza ieguvumu vides jomā un nodrošināja vispārēju stratēģisku virzību vides politikai. Neraugoties uz minētajiem panākumiem, tendences, kas nav ilgtspējīgas, joprojām pastāv visās četrās prioritārajās jomās, kas noteiktas sestajā VRP: klimata pārmaiņas; daba un bioloģiskā daudzveidība; vide un veselība un dzīves kvalitāte; un dabas resursi un atkritumi.

(5) Galīgajā novērtējumā tika norādīti daži sestās VRP trūkumi. Tādēļ, lai sasniegtu Septītajā vides rīcības programmā (“7. VRP”) noteiktos mērķus, ir nepieciešama dalībvalstu un attiecīgo Savienības iestāžu cieša apņēmība un vēlme uzņemties atbildību par to, lai tiktu izpildīts programmā iecerētais.

(6) Saskaņā ar Eiropas Vides aģentūras ziņojumu “Eiropas vide 2010 – pašreizējais stāvoklis un nākotnes perspektīvas” (“SOER 2010”) vides jomā ir vairākas nozīmīgas problēmas, kam būs nopietnas sekas, ja nekas netiks darīts, lai tās risinātu.

(7) Vides problēmu risināšanu un ilgtermiņa ilgtspējīgas attīstības panākšanu vēl sarežģītāku padara pasaules sistēmiskās tendences un problēmas saistībā ar demogrāfiskajām tendencēm, urbanizāciju, slimībām un pandēmijām, straujām tehnoloģiskām izmaiņām un neilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi. Lai nodrošinātu Savienības ilgtermiņa labklājību, ir nepieciešama turpmāka rīcība šo problēmu risināšanā.

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1600/2002/EK (2002. gada 22. jūlijs), ar ko nosaka Sesto Kopienas vides rīcības programmu (OV L 242, 10.9.2002., 1. lpp.).

- (8) Ir svarīgi, lai tiktu noteikti līdz 2020. gadam sasniedzamie Savienības prioritārie mērķi saskaņā ar skaidru ilgtermiņa redzējumu līdz 2050. gadam. Tas nodrošinātu arī stabilu vidi ilgtspējīgiem ieguldījumiem un izaugsmei. 7. VRP būtu jāizstrādā, izmantojot politikas iniciatīvas stratēģijā "Eiropa 2020" ⁽¹⁾, tostarp Savienības klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumu ⁽²⁾, Komisijas paziņojumu par Ceļvedi virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050. gadā ⁽³⁾, ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju līdz 2020. gadam ⁽⁴⁾, Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā ⁽⁵⁾, pamatiniciatīvu "Inovācijas savienība" ⁽⁶⁾, un Eiropas Savienības ilgtspējīgas attīstības stratēģiju.
- (9) 7. VRP būtu jāpalīdz sasniegt vides un klimata pārmaiņu mērķus, par kuriem Savienība jau ir vienojusies, un noteikt nepilnības politikas jomās, attiecībā uz kurām jāparedz papildu mērķi.
- (10) Savienība ir vienojusies samazināt tās siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas par vismaz 20 % līdz 2020. gadam (par 30 %, ja citas attīstītās valstis apņemas veikt līdzīgus emisiju samazinājumus un jaunattīstības valstis sniedz atbilstīgu ieguldījumu saskaņā ar to pienākumiem un attiecīgajām spējām); nodrošināt, lai līdz 2020. gadam 20 % no patērētās enerģijas būtu no atjaunojamiem enerģijas avotiem; un panākt 20 % samazinājumu primārās enerģijas patēriņā salīdzinājumā ar prognozēto līmeni, palielinot energoefektivitāti ⁽⁷⁾.
- (11) Savienība ir vienojusies līdz 2020. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un ekosistēmas pakalpojumu degradāciju Savienībā un atjaunot tos, ciktāl tas ir iespējams, un vienlaikus palielināt Savienības ieguldījumu, lai novērstu bioloģiskās daudzveidības izzušanu pasaulē ⁽⁸⁾.
- (12) Savienība atbalsta mērķus vēlākais līdz 2030. gadam apturēt globālo mežu seguma zudumu un līdz 2020. gadam samazināt tropu kopējo atmežošanu par vismaz 50 %, salīdzinot ar 2008. gadu ⁽⁹⁾.
- (13) Savienība ir vienojusies līdz 2015. gadam panākt labu stāvokli visos Savienības ūdeņos, tostarp saldūdenī (upēs, ezeros, gruntsūdeņos), pārejas ūdeņos (grīvās/deltās) un piekrastes ūdeņos zonā līdz vienai jūras jūdzei no krasta ⁽¹⁰⁾.
- (14) Savienība ir vienojusies līdz 2020. gadam panākt labu vides stāvokli visos Savienības jūras ūdeņos ⁽¹¹⁾.
- (15) Savienība ir vienojusies panākt tādu gaisa kvalitātes pakāpi, kas nerada būtisku negatīvu ietekmi un apdraudējumu cilvēku veselībai un videi ⁽¹²⁾.
- (16) Savienība ir vienojusies līdz 2020. gadam sasniegt mērķi, lai ķīmiskās vielas ražotu un izmantotu tādā veidā, kas mazina būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku veselību un vidi ⁽¹³⁾.
- (17) Savienība ir vienojusies aizsargāt vidi un cilvēku veselību, novēršot vai samazinot atkritumu rašanās un apsaimniekošanas negatīvo ietekmi, samazinot resursu izmantošanas vispārējo ietekmi un veicinot šīs izmantošanas efektivitāti, piemērojot šādu atkritumu apsaimniekošanas
-
- ⁽¹⁾ COM(2010) 2020.
- ⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 443/2009 (2009. gada 23. aprīlis), ar ko, īstenojot daļu no Kopienas integrētās pieejas CO₂ emisiju samazināšanai no vieglajiem transportlīdzekļiem, nosaka emisijas standartus jauniem vieglajiem automobiļiem (OV L 140, 5.6.2009., 1. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV L 140, 5.6.2009., 16. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/29/EK (2009. gada 23. aprīlis), ar ko Direktīvu 2003/87/EK groza, lai uzlabotu un paplašinātu Kopienas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju kvotu tirdzniecības sistēmu (OV L 140, 5.6.2009., 63. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/30/EK (2009. gada 23. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 98/70/EK attiecībā uz benzīna, dīzeļdegvielas un gāzeļļas specifikācijām un ievieš mehānismu autotransporta līdzekļos lietojamās degvielas radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas kontrolei un samazināšanai, groza Padomes Direktīvu 1999/32/EK attiecībā uz tās degvielas specifikācijām, kuru lieto iekšējo ūdensceļu kuģos, un atceļ Direktīvu 93/12/EEK (OV L 140, 5.6.2009., 88. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/31/EK (2009. gada 23. aprīlis) par oglekļa dioksīda ģeoloģisko uzglabāšanu un grozījumiem Padomes Direktīvā 85/337/EEK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 2000/60/EK, 2001/80/EK, 2004/35/EK, 2006/12/EK, 2008/1/EK un Regulā (EK) Nr. 1013/2006 (OV L 140, 5.6.2009., 114. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 406/2009/EK (2009. gada 23. aprīlis) par dalībvalstu pasākumiem siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju samazināšanai, lai izpildītu Kopienas saistības siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju samazināšanas jomā līdz 2020. gadam (OV L 140, 5.6.2009., 136. lpp.).
- ⁽³⁾ COM(2011) 112. Ceļvedis tika pieņemts zināšanai Padomes 2011. gada 17. maija secinājumos, un Parlaments to atbalstīja 2012. gada 15. marta rezolūcijā (P7-TA(2012)0086).
- ⁽⁴⁾ COM(2011) 244.
- ⁽⁵⁾ COM(2011) 571.
- ⁽⁶⁾ COM(2010) 546.
- ⁽⁷⁾ Eiropadome, 2007. gada 8. un 9. marts.
- ⁽⁸⁾ Eiropadomes 2010. gada 25. un 26. marta secinājumi (EUCO 7/10); Padomes 2010. gada 15. marta secinājumi (7536/10); COM(2011) 244.
- ⁽⁹⁾ Padomes 2008. gada 4. decembra secinājumi 16852/08.
- ⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).
- ⁽¹¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/56/EK (2008. gada 17. jūnijs), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas pamatdirektīva) (OV L 164, 25.6.2008., 19. lpp.).
- ⁽¹²⁾ Lēmums Nr. 1600/2002/EK; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/50/EK (2008. gada 21. maijs) par gaisa kvalitāti un tīrību gaisu Eiropai (OV L 152, 11.6.2008., 1. lpp.).
- ⁽¹³⁾ Lēmums Nr. 1600/2002/EK; Johannesburgas īstenošanas plāns (2002. gada Pasaules ilgtspējīgas attīstības samits).

hierarhiju: atkritumu rašanās novēršana, sagatavošana atkārtotai izmantošanai, pārstrāde, cita tipa reģenerācija un apglabāšana ⁽¹⁾).

(18) Savienība ir vienojusies stimulēt pāreju uz zaļo ekonomiku un censties panākt absolūtu ekonomikas izaugsmes atsaistīšanu no vides degradācijas ⁽²⁾.

(19) Savienība ir vienojusies censties panākt augsnes degradācijas ziņā neitrālu stāvokli ilgtspējīgas attīstības kontekstā ⁽³⁾.

(20) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 191. panta 2. punktu Savienības politika vides jomā cenšas panākt augstu aizsardzības līmeni, ņemot vērā atšķirīgās situācijas dažādos Savienības reģionos, un tā balstās uz piesardzības principu un uz principiem, ka jāveic preventīvas darbības, ka piesārņojums novēršams izcelsmes vietā un ka "piesārņotājs maksā".

(21) Darbība 7. VRP prioritāro mērķu īstenošanai būtu jāveic dažādos pārvaldības līmeņos saskaņā ar subsidiaritātes principu.

(22) Pārredzama sadarbība ar nevalstiskiem dalībniekiem ir nozīmīga, lai nodrošinātu 7. VRP panākumus un tās prioritāro mērķu sasniegšanu.

(23) Bioloģiskās daudzveidības izzušana un ekosistēmu degradācija Savienībā ne tikai būtiski ietekmē vidi un cilvēku labklājību, bet arī ietekmē nākamās paaudzes, kā arī dārgi maksā visai sabiedrībai, jo īpaši ekonomikas dalībniekiem nozarēs, kuras ir tieši atkarīgas no ekosistēmu pakalpojumiem.

(24) Pastāv ievērojamas iespējas samazināt SEG emisijas un uzlabot enerģijas un resursu efektivitāti Savienībā. Tas samazinās vides slodzi, palielinās konkurētspēju un dos

jaunus izaugsmes avotus un darbvietas, samazinot izmaksas uz uzlabotas efektivitātes, inovāciju ieviešanas tirgū un labākas resursu pārvaldības rēķina visā to aprites ciklā. Lai pilnībā izmantotu šo potenciālu, būtu nepieciešama visaptverošā Savienības politika klimata pārmaiņu jomā, kurā atzīts, ka visām ekonomikas nozarēm jāsekmē klimata pārmaiņu ierobežošana.

(25) Vides problēmas un ietekme uz vidi aizvien rada ievērojamu risku cilvēku veselībai un labklājībai, savukārt vides stāvokļa uzlabošanas pasākumiem var būt labvēlīga ietekme.

(26) Pilnīga un vienāda vides *acquis* īstenošana visā Savienībā ir saprātīgs ieguldījums vidē un cilvēku veselībā, kā arī ekonomikā.

(27) Savienības vides politikai arī turpmāk būtu jābalstās uz pamatotu zināšanu bāzi un būtu jānodrošina, ka pierādījumi, kas ir politikas veidošanas pamatā, tostarp gadījumos, kad jāpiemēro piesardzības princips, būtu visos līmeņos skaidrāk saprotami.

(28) Vides un klimata mērķu sasniegšana būtu jāatbalsta ar atbilstīgiem ieguldījumiem, un finansējums būtu jātērē daudz efektīvāk atbilstīgi minētajiem mērķiem. Jāveicina publiskās un privātās partnerības izmantošana.

(29) Vides apsvērumu integrācija visās attiecīgajās politikas jomās ir būtiska, lai samazinātu vides slodzi, ko rada citu nozaru politikas virzieni un pasākumi, un lai sasniegtu mērķus vides un klimata jomā.

(30) Savienība ir blīvi apdzīvota, un vairāk nekā 70 % tās iedzīvotāju dzīvo pilsētu un piepilsētu teritorijās un saskaras ar specifiskām ar vidi un klimatu saistītām problēmām.

(31) Daudzas vides problēmas ietekmē visu pasauli, un tās var pilnībā atrisināt tikai ar vispārēju pasaules mēroga pieeju, savukārt citām vides problēmām ir raksturīga izteikta reģionālā dimensija. Tāpēc nepieciešama sadarbība ar partnervalstīm, tostarp kaimiņvalstīm un aizjūras zemēm un teritorijām.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.).

⁽²⁾ Padomes 2012. gada 11. jūnija secinājumi (11186/12); COM(2011) 571.

⁽³⁾ Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 2012. gada 27. jūlija rezolūcija A/Res/66/288 par Rio+20 konferences rezultātiem "Nākotne, kādu mēs vēlamies".

- (32) 7. VRP būtu jāatbalsta to saistību un lēmumu īstenošana Savienībā un starptautiskā līmenī, kas pieņemti ANO konferencē par ilgtspējīgu attīstību ("Rio+20"), kas norisinājās 2012. gadā, un kuru mērķis ir saistībā ar ilgtspējīgu attīstību un nabadzības samazināšanu pārveidot pasaules ekonomiku par iekļaujošu un zaļu ekonomiku.
- (33) Atbilstīga dažādu politisko instrumentu izvēle ļautu uzņēmumiem un patērētājiem uzlabot izpratni par savas darbības ietekmi uz vidi un pārvaldīt minēto ietekmi. Šādi politikas instrumenti ir ekonomiskie stimuli, tirgus instrumenti, informācijas prasības, kā arī brīvprātīgi izmantojami instrumenti un pasākumi, lai papildinātu tiesisko regulējumu un dažādos līmeņos iesaistītu ieinteresētās personas.
- (34) Visi 7. VRP noteiktie pasākumi, darbības un mērķi būtu jāattīsta tālāk, ievērojot lietpratīga regulējuma⁽¹⁾ principus un attiecīgos gadījumos veicot visaptverošu ietekmes novērtējumu.
- (35) 7. VRP mērķu sasniegšanā panāktais progress būtu jāuzrauga, jāanalizē un jānovērtē, pamatojoties uz saskaņotiem rādītājiem.
- (36) Saskaņā ar LESD 192. panta 3. punktu prioritārie mērķi attiecībā uz Savienības vides politiku būtu jānosaka vispārējā rīcības programmā.
- (37) Attiecībā uz šajā lēmumā noteiktajiem prioritārajiem mērķiem vairāki pasākumi un darbības minēto mērķu sasniegšanai ir norādīti 7. VRP, kas izklāstīta pielikumā.
- (38) Ņemot vērā to, ka šā lēmuma mērķi, proti, izveidot vispārējo Savienības vides rīcības programmu, ar ko nosaka prioritāros mērķus, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un to, ka minētās programmas mēroga un iedarbības dēļ šo mērķi var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā lēmumā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Ar šo pieņem vispārējo Savienības rīcības programmu vides jomā laikposmam līdz 2020. gada 31. decembrim ("7. vides rīcības programma" vai "7. VRP"), kā noteikts pielikumā.

2. pants

1. 7. vides rīcības programmai ir šādi prioritāri mērķi:

- a) aizsargāt, saglabāt un paplašināt Savienības dabas kapitālu;
- b) padarīt Savienību par resursu izmantošanas ziņā efektīvu, zaļu un konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni;
- c) aizsargāt Savienības iedzīvotājus no ietekmes saistībā ar vidi un veselības un labklājības riska;
- d) palielināt ieguvumu no Savienības vides tiesību aktiem, uzlabojot īstenošanu;
- e) uzlabot Savienības vides politikas zināšanu un pierādījumu bāzi;
- f) nodrošināt ieguldījumus saistībā ar vides un klimata politiku un risināt jautājumus saistībā ar vides ārējiem faktoriem;
- g) uzlabot vides jautājumu integrāciju un politikas virzienu saskaņotību;
- h) uzlabot Savienības pilsētu ilgtspēju;
- i) palielināt Savienības efektivitāti starptautisku vides un ar klimatu saistītu problēmu risināšanā.

2. 7. VRP pamatā ir piesardzības princips, preventīvas darbības princips un princips, ka piesārņojums novēršams izcelsmes vietā, kā arī princips "piesārņotājs maksā".

3. 7. VRP veicina augsta līmeņa vides aizsardzību un iedzīvotāju dzīves kvalitātes un labklājības uzlabošanu.

⁽¹⁾ COM(2010) 543.

4. Visi 7. VRP noteiktie pasākumi, darbības un mērķi tiek ierosināti un īstenoti, ievērojot lietpratīga regulējuma principus un attiecīgos gadījumos veicot visaptverošu ietekmes novērtējumu.

3. pants

1. Attiecīgās Savienības iestādes un dalībvalstis ir atbildīgas par atbilstīgas rīcības veikšanu, lai nodrošinātu 7. VRP noteikto prioritāro mērķu sasniegšanu. Rīcību veic, pienācīgi ņemot vērā kompetences piešķiršanas, subsidiaritātes un samērīguma principus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantu.

2. Visu līmeņu publiskā sektora iestādes 7. VRP īstenošanā sadarbojas ar uzņēmumiem un sociālajiem partneriem, pilsonisko sabiedrību un atsevišķiem iedzīvotājiem.

4. pants

1. Komisija nodrošina, ka 7. VRP attiecīgu elementu īstenošana tiek uzraudzīta stratēģijas "Eiropa 2020" regulārā uzraudzības procesa kontekstā. Šajā procesā piemēro Eiropas Vides aģentūras rādītājus, kurus izmanto, lai uzraudzītu vides stāvokli, un tos, kurus izmanto, lai uzraudzītu pašreizējo ar vidi un klimatu saistīto mērķu un tiesību aktu īstenošanu, tostarp klimata un enerģijas mērķu, bioloģiskās daudzveidības mērķu un resursu efektīvas izmantošanas mērķu īstenošanu.

2. Komisija arī veic 7. VRP izvērtējumu. Minētais izvērtējums *inter alia* ir pamatots uz Eiropas Vides aģentūras ziņojumu par vides stāvokli un apspriešanos ar ieinteresētajām pusēm. Komisija, pamatojoties uz šo izvērtējumu, savlaicīgi pirms 7. VRP beigām iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei.

3. Ņemot vērā minēto izvērtējumu un citu atbilstīgu politisko virzību, Komisija vajadzības gadījumā iesniedz priekšlikumu 8. VRP, darot to savlaicīgi, lai nepieļautu pārrāvumu starp 7. VRP un 8. VRP.

5. pants

Šis lēmums stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tā publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

Strasbūrā, 2013. gada 20. novembrī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
M. SCHULZ

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
V. LEŠKEVIČIUS

PIELIKUMS

7. VIDES RĪCĪBAS PROGRAMMA LĪDZ 2020. GADAM – “LABKLĀJĪGA DZĪVE AR PIEEJAMAJIEM PLANĒTAS RESURSIEM”

1. Šeit izklāstītais redzējums laikposmam līdz 2050. gadam ir paredzēts, lai noteiktu rīcības virzienu līdz 2020. gadam un pēc tam.

2050. gadā mēs dzīvosim labi planētas ekoloģisko iespēju robežās. Mūsu labklājības un veselīgas vides pamatā būs novatoriska aprites ekonomika, kurā nekas netiek izšķērdēts un dabas resursi tiek pārvaldīti ilgtspējīgi un bioloģiskā daudzveidība ir aizsargāta, augstu vērtēta un atjaunota tā, lai uzlabotu sabiedrības izturētspēju. Zemais oglekļa dioksīda emisiju līmenis jau sen būs atsaistīts no resursu izmantojuma, nosakot virzību uz drošu un ilgtspējīgu globālo sabiedrību.

EIROPAS RĪCĪBAS PROGRAMMA LĪDZ 2020. GADAM

2. Pēdējo 40 gadu laikā ir ieviests plašs tiesību aktu kopums vides jomā, kas veido vienu no pilnīgākajiem mūsdienu standartiem pasaulē. Tas ir palīdzējis risināt dažus no nopietnākajiem vides jautājumiem, kas ir būtiski iedzīvotājiem un uzņēmumiem Savienībā.
3. Pēdējo gadu desmitu laikā ir būtiski samazinātas piesārņojošo vielu emisijas gaisā, ūdenī un augsnē, un pēdējos gados – SEG emisijas. Savienības tiesību akti ķīmisko vielu jomā ir modernizēti, un daudzu toksisku vai bīstamu vielu, piemēram, svina, kadmija un dzīvsudraba, izmantojums ir ierobežots produktos, kas tiek lietoti vairākumā mājāsaimniecību. Savienības iedzīvotāji bauda tādu ūdens kvalitātes līmeni, kas ir viens no augstākajiem pasaulē, un vairāk nekā 18 % Savienības teritorijas un 4 % tās jūras ūdeņu ir noteikti kā aizsargājamas dabas teritorijas.
4. Savienības vides politika ir veicinājusi inovācijas un ieguldījumus vides precēs un pakalpojumos, radot darbvietas un eksporta iespējas ⁽¹⁾. Secīgas paplašināšanās dēļ augsti vides aizsardzības standarti tiek piemēroti lielā Eiropas kontinenta daļā, un Savienības pūliņi ir palīdzējuši palielināt starptautisko apņemšanos cīnīties pret klimata pārmaiņām un bioloģiskās daudzveidības izzušanu un palīdzējuši īstenot sekmīgus pasaules mēroga centienus likvidēt ozona slāni noārdošas vielas un svinu saturošu degvielu.
5. Ievērojami panākumi ir gūti vides mērķu integrēšanā pārējos Savienības politikas virzienos un darbībās. Reformētajā kopējā lauksaimniecības politikā (KLP) kopš 2003. gada tiešie maksājumi ir saistīti ar prasību lauksaimniekiem uzturēt zemi labā lauksaimniecības un vides stāvoklī un ievērot attiecīgos tiesību aktus vides jomā. Cīņa pret klimata pārmaiņām ir kļuvusi par neatņemamu enerģētikas politikas daļu, un ir gūti panākumi resursu izmantošanas efektivitātes, klimata pārmaiņu un energoefektivitātes apsvērumu integrēšanā citās svarīgās jomās, piemēram, transporta un būvniecības jomā.
6. Tomēr daudzas Savienībā vides jomā novērojamās tendences joprojām rada pamatu satraukumam – tas lielā mērā saistīts ar spēkā esošo Savienības vides tiesību aktu nepietiekamu īstenošanu. Tikai 17 % sugu un dzīvotņu, kas novērtēti saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu ⁽²⁾, ir labvēlīgā saglabāšanas stāvoklī, un dabas kapitāla degradācija un izzušana apdraud centienus sasniegt Savienības bioloģiskās daudzveidības un klimata pārmaiņu mērķus. Ar šādu sugu un dzīvotņu stāvokli, kā arī ar dabas kapitāla degradāciju un izzušanu ir saistīti lieli papildu izdevumi, kas mūsu ekonomiskajā un sociālajā sistēmā vēl nav pienācīgi novērtēti. 30 % Savienības teritorijas ir ļoti sadrumstaloti, kas ietekmē sasaisti starp ekosistēmām, to veselību un spēju sniegt pakalpojumus, kā arī dzīvotņu dzīvotspēju. Lai gan Savienībā ir gūti panākumi, atsaistot izaugsmi no SEG emisijām, resursu izmantošanas un ietekmes uz vidi, resursu izmantošana joprojām ir diezgan neilgtspējīga un neefektīva un atkritumi vēl netiek pienācīgi apsaimniekoti. Tāpēc Savienības uzņēmumiem ir liegtas nozīmīgās iespējas, ko sniedz resursu efektīva izmantošana konkurētspējas, izmaksu samazināšanas, ražīguma uzlabošanas un apgādes drošības ziņā. Ūdens kvalitāte un gaisa piesārņojuma līmenis joprojām ir problemātisks daudzās Eiropas daļās, un Savienības iedzīvotāji joprojām ir pakļauti bīstamu vielu iedarbībai, kas var kaitēt viņu veselībai un labklājībai. Neilgtspējīgas zemes izmantošanas dēļ tiek šķērdēta auglīga augsne, un turpinās zemes degradācija, kas ietekmē pārtikas nodrošinājumu pasaulē un bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanas iespējas.
7. Savienības vides izmaiņu un klimata pārmaiņu cēloņi arvien biežāk ir izmaiņas, kas notiek pasaules līmenī, tostarp saistībā ar demogrāfijas tendencēm, patēriņa, ražošanas un tirdzniecības modeļiem, kā arī strauju tehnikas attīstību.

⁽¹⁾ *The economic benefits of environmental policy* (IES, Vrije Universiteit Amsterdam, 2009); COM(2012) 173; *Implementing EU legislation for Green Growth* (BIO Intelligence Service, 2011).

⁽²⁾ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

Šādas norises var radīt ievērojamas ekonomiskās izaugsmes un sabiedrības labklājības iespējas, taču arī problēmas un nenoteiktību attiecībā uz Savienības ekonomiku un sabiedrību un vides degradāciju visā pasaulē ⁽¹⁾.

8. Gan pašreizējā izšķērdīgā ražošanas un patēriņa sistēma pasaules ekonomikā, gan vispārējā pieprasījuma pieaugums pēc precēm un pakalpojumiem un resursu noplicināšana palielina nozīmīgu izejvielu, minerālu un enerģijas izmaksas, radot lielāku piesārņojumu un vairāk atkritumu, palielinot globālās SEG emisijas un saasinot augsnes degradāciju, atmežošanu un bioloģiskās daudzveidības izzušanu. Gandrīz divu trešdaļu pasaules ekosistēmu stāvoklis pasliktinās ⁽²⁾, un ir pierādījumi, ka planētas iespējas saistībā ar bioloģisko daudzveidību, klimata pārmaiņām un slāpekļa ciklu jau ir pārslogotas ⁽³⁾. Līdz 2030. gadam varētu rasties 40 % liels pasaules mēroga ūdens deficīts, ja vien netiks gūti ievērojami panākumi resursu efektivitātes uzlabošanā. Pastāv arī risks, ka klimata pārmaiņas vēl vairāk saasinās šīs problēmas un radīs lielas izmaksas ⁽⁴⁾. 2011. gadā dabas katastrofas, kas izcēlās daļēji klimata pārmaiņu dēļ, radīja globālus ekonomiskus zaudējumus vairāk nekā EUR 300 miljardu apmērā. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) ir brīdinājusi, ka turpmāka dabas kapitāla degradācija un erozija rada neatgriezenisku pārmaiņu risku, kas var apdraudēt dzīves līmeņa paaugstināšanos divu gadsimtu garumā un radīt būtiskas izmaksas ⁽⁵⁾.
9. Dažu minēto sarežģīto jautājumu risināšanai būtu pilnībā jāizmanto pašreizējo vides tehnoloģiju potenciāls un jānodrošina labāko pieejamo metožu un inovāciju pastāvīga izstrāde un izmantošana rūpniecībā, kā arī plašāk jāizmanto tirgus instrumenti. Ir nepieciešama strauja attīstība daudzsoļos zinātnes un tehnoloģiju jomās. Tas būtu jāīsteno, stimulējot pētniecību un radot apstākļus, kas veicina privātos ieguldījumus saistībā ar pētniecību. Vienlaikus ir nepieciešama labāka izpratne par potenciālajiem riskiem videi un cilvēku veselībai, kas rodas saistībā ar jaunajām tehnoloģijām, un labāks šādu tehnoloģiju novērtējums un pārvaldība. Tas ir priekšnoteikums jauno tehnoloģiju atbalstam sabiedrībā, kā arī Savienības spējai efektīvi un savlaicīgi noteikt potenciālos riskus saistībā ar tehnoloģiju attīstību un tos novērst. Izteikti svarīgām tehnoloģiskām inovācijām jāiet roku rokā ar sabiedriskās apspriešanas un līdzdalības procesiem.
10. Lai nākotnē būtu iespējams labi dzīvot, jau tagad ir jāveic steidzami un saskaņoti pasākumi, lai uzlabotu ekoloģisko izturētspēju un palielinātu ieguvumus, ko vides politika spēj sniegt ekonomikai un sabiedrībai, vienlaikus ievērojot planētas ekoloģiskos ierobežojumus. 7. VRP atspoguļota Savienības apņemšanās pāriet uz iekļaujošu zaļo ekonomiku, kas nodrošina izaugsmi un attīstību, aizsargā cilvēku veselību un labklājību, nodrošina pienācīgas darbvietas, mazina nevienlīdzību, veic ieguldījumus bioloģiskajā daudzveidībā, tostarp tās sniegtajos ekosistēmas pakalpojumos (dabas kapitālā), un, ņemot vērā tā patieso vērtību un būtisko ieguldījumu cilvēku labklājībā un ekonomikas uzplaukumā, saglabā to.
11. Lai nodrošinātu pāreju uz iekļaujošu zaļu ekonomiku, nepieciešams integrēt vides jautājumus citās politikas jomās, piemēram, enerģētikas, transporta, lauksaimniecības, zivsaimniecības, tirdzniecības, ekonomikas un rūpniecības, pētniecības un inovāciju, nodarbinātības, attīstības, ārlietu, drošības, izglītības un apmācības, kā arī sociālās un tūrisma politikas jomā, lai izveidotu saskaņotu un vienotu pieeju. Rīcība Savienībā būtu jāpapildina ar enerģiskāku rīcību pasaules mērogā un sadarbību ar kaimiņvalstīm ar mērķi risināt kopējas problēmas.
12. Savienība ir sākusi šo pārveidi, izmantojot ilgtermiņa integrētas stratēģijas, lai apturētu bioloģiskās daudzveidības izzušanu ⁽⁶⁾, uzlabotu resursu izmantošanas efektivitāti ⁽⁷⁾ un paātrinātu pāreju uz drošu un ilgtspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni ⁽⁸⁾. Komisija ir turpinājusi integrēt vides jautājumus un mērķus nesen sāktās iniciatīvās citās būtiskās politikas jomās, tostarp enerģētikas ⁽⁹⁾ un transporta ⁽¹⁰⁾ jomā, un centusies veicināt pozitīvu ietekmi uz vidi, veicot reformas Savienības lauksaimniecības un lauku attīstības, zivsaimniecības un kohēzijas politikā, pamatojoties uz līdzšinējiem sasniegumiem. Šajā sakarībā atbilstības panākšana starp nozarēm ir īpaši svarīga, lai veicinātu lauksaimniecības ilgtspēju, atbalstot jutīgu ekosistēmu, piemēram, ūdenstilpju, augsnes un sugu dzīvotņu aizsardzību.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1067; *The European Environment – state and outlook 2010: Assessment of Global Megatrends* ("SOER 2010").

⁽²⁾ ANO ģenerālsekretāra izveidotās Augsta līmeņa darba grupas jautājumos par ilgtspēju pasaulē ziņojums *Resilient People, Resilient Planet: A future worth choosing*, 2012. gads.

⁽³⁾ Ir noteiktas robežvērtības, kas saistītas ar deviņām "planētas iespējām" – to pārslogošana var izraisīt neatgriezeniskas izmaiņas, kurām ir potenciāli postošas sekas cilvēkiem, un to vidū ir klimata pārmaiņas, bioloģiskās daudzveidības izzušana, pasaules saldūdens izmantojums, okeānu paskābināšanās, slāpekļa un fosfora ciklu izmaiņas zemes izmantojumā (*Ecology and Society*, 14. sēj., Nr. 2, 2009).

⁽⁴⁾ Kā norādīts N. Stern pārskatā par klimata pārmaiņu ekonomiku, ja nekas netiks darīts, vispārējās klimata pārmaiņu izmaksas būs līdzvērtīgas vismaz 5 % globālā iekšzemes kopprodukta (IKP) zaudēšanai katru gadu. Iekļaujot plašākus risku un ietekmju veidus, šis skaitlis varētu palielināties līdz 20 % no IKP.

⁽⁵⁾ OECD *Environmental Outlook to 2050: The Consequences of Inaction* (report, 2012).

⁽⁶⁾ COM(2011) 244.

⁽⁷⁾ COM(2011) 571.

⁽⁸⁾ COM(2011) 112.

⁽⁹⁾ COM(2011) 885.

⁽¹⁰⁾ COM(2011) 144.

13. Savienība ir uzņēmusies daudzas juridiski saistošas saistības atbilstīgi daudzpusējiem vides nolīgumiem, kā arī politiski saistošas vides saistības, tostarp tās, kas saskaņotas ilgtspējīgai attīstībai veltītajā ANO konferencē ("Rio+20")⁽¹⁾. "Rio+20" nobeiguma dokumentā atzīts, ka iekļaujošā un zaļā ekonomika ir svarīgs līdzeklis ilgtspējīgas attīstības sasniegšanai un nabadzības izskaušanai. Minētajā dokumentā paredzēts rīcības pamatplāns, kas ietver visus trīs ilgtspējīgas attīstības aspektus (vides, sociālo un ekonomisko), no kuriem daudzi ir atspoguļoti 7. VRP prioritārajos mērķos. "Rio+20" tika panākta vienošanās izstrādāt ilgtspējīgas attīstības mērķus, kas atbilstu ANO attīstības programmai laikposmam pēc 2015. gada un būtu tajā integrēti, lai stiprinātu iestāžu sistēmu un attīstītu ilgtspējīgas attīstības finansēšanas stratēģiju. "Rio+20" ir arī pieņemta desmit gadu pamatprogramma par ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu. Savienībai un tās dalībvalstīm tagad būtu jānodrošina šo saistību īstenošana Savienībā un būtu jāveicina to īstenošana visā pasaulē.
14. 7. VRP papildina minētos centienus, nosakot Savienības prioritāros mērķus, kas sasniedzami laikposmā līdz 2020. gadam. 7. VRP atbalsta īstenošanu un veicina rīcību visos līmeņos, kā arī sekmē ar vidi un klimatu saistītus ieguldījumus, arī pēc 2020. gada.
15. Daudzos gadījumos rīcība prioritāro mērķu sasniegšanai būs nepieciešama galvenokārt valsts, reģionālā vai vietējā līmenī saskaņā ar subsidiaritātes principu. Citos gadījumos būs vajadzīgi papildu pasākumi Savienības un starptautiskā līmenī. Sabiedrībai arī vajadzētu būt aktīvi iesaistītai vides politikā un informētai par to. Tā kā vides politika ir kopīgās kompetences joma Savienībā, viens no 7. VRP mērķiem ir uzņemties kopīgu atbildību par kopīgiem mērķiem un uzdevumiem un nodrošināt godīgas konkurences nosacījumus uzņēmumiem un publiskajam sektoram. Skaidri mērķi un uzdevumi arī palīdz radīt izpratni par virzienu un paredzamu rīcības pamatu politikas veidotājiem un citām ieinteresētajām personām, tostarp reģioniem un pilsētām, uzņēmumiem, sociālajiem partneriem un iedzīvotājiem.
16. Vides un klimata politikas izstrādes integrācija un saskaņotība var palīdzēt nodrošināt, ka Savienības ekonomika un sabiedrība ir labi sagatavojušās iepriekš minētajām problēmām. Šādai rīcībai jāpievēršas trim tematiskajiem mērķiem:
- a) aizsargāt, saglabāt un paplašināt Savienības dabas kapitālu;
 - b) padarīt Savienību par resursu izmantošanas ziņā efektīvu, zaļu un konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni;
 - c) aizsargāt Savienības iedzīvotājus no ietekmes saistībā ar vidi un no apdraudējuma veselībai un labklājībai.

Minētie trīs tematiskie mērķi ir savstarpēji saistīti, un tie jāīsteno paralēli. Rīcība saistībā ar vienu mērķi bieži dos ieguldījumu pārējo mērķu sasniegšanā. Piemēram, uzlabojot resursu izmantošanas efektivitāti, tiks mazināts spiediens uz dabas kapitālu, savukārt palielinoties Savienības dabas kapitāla izturētspējai, uzlabosies cilvēku veselība un labklājība. Pielāgošanās un mazināšanas pasākumi attiecībā uz klimata pārmaiņām palielinās Savienības ekonomikas un sabiedrības izturētspēju, vienlaikus stimulējot inovācijas un aizsargājot Savienības dabas resursus.

TEMATISKĀS PRIORITĀTES

1. prioritārais mērķis: aizsargāt, saglabāt un paplašināt Savienības dabas kapitālu

17. Savienības ekonomikas uzplaukuma un labklājības pamatā ir tās dabas kapitāls, t. i., tās bioloģiskā daudzveidība, tostarp ekosistēmas, kuras nodrošina būtiskas preces un pakalpojumus, sākot ar auglīgu augsni un daudzfunkcionāliem mežiem līdz ražīgām zemēm un jūrām, no kvalitatīva saldūdens un tīra gaisa līdz apūdeņošanai un klimata regulēšanai, un aizsardzībai pret dabas katastrofām. Savienības tiesību aktu ievērojamas daļas mērķis ir aizsargāt, saglabāt un paplašināt dabas kapitālu, to vidū ir Ūdens pamatdirektīva⁽²⁾, Jūras stratēģijas pamatdirektīva⁽³⁾, Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīva⁽⁴⁾, Nitrātu direktīva⁽⁵⁾, Plūdu direktīva⁽⁶⁾, Prioritāro vielu

⁽¹⁾ ANO Ģenerālās asamblejas Rezolūcija A/Res/66/288.

⁽²⁾ Direktīva 2000/60/EK.

⁽³⁾ Direktīva 2008/56/EK.

⁽⁴⁾ Padomes Direktīva 91/271/EEK (1991. gada 21. maijs) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (OV L 135, 30.5.1991., 40. lpp.).

⁽⁵⁾ Padomes Direktīva 91/676/EEK (1991. gada 12. decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskās izcelsmes nitrāti (OV L 375, 31.12.1991., 1. lpp.).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/60/EK (2007. gada 23. oktobris) par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību (OV L 288, 6.11.2007., 27. lpp.).

direktīva ⁽¹⁾, Gaisa kvalitātes pamatdirektīva un ar to saistītās direktīvas ⁽²⁾, Dzīvotņu un Putnu direktīvas ⁽³⁾. Tiesību akti attiecībā uz klimata pārmaiņām, ķīmiskajām vielām, rūpnieciskām emisijām un atkritumiem arī palīdz mazināt slodzi augsnei un bioloģiskajai daudzveidībai, tostarp ekosistēmām, sugām un dzīvotnēm, kā arī samazina barības vielu noplūdi.

18. Tomēr nesen veikti novērtējumi liecina, ka bioloģiskā daudzveidība Savienībā joprojām turpina izzust un ka vairākumā ekosistēmu ir notikusi nopietna degradācija ⁽⁴⁾, ko izraisījuši dažādi kaitējoši faktori. Piemēram, invazīvas svešzemju sugas vairāk apdraud augu, dzīvnieku un cilvēku veselību, nekā tas iepriekš bija lēsts. ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijā līdz 2020. gadam ir noteikti mērķi un pasākumi, kas jāveic, lai mainītu minētās negatīvās tendences, apturētu bioloģiskās daudzveidības zudumus un ekosistēmu pakalpojumu degradāciju līdz 2020. gadam un, cik vien iespējams, atjaunotu zaudēto ⁽⁵⁾. Lai Savienība varētu sasniegt savu 2020. gada bioloģiskās daudzveidības pamatmērķi, ir jāizvērs minētās stratēģijas īstenošana un jāvirzās uz tajā noteikto mērķu sasniegšanu. Lai gan šajā stratēģijā ir iekļauti pasākumi, kas uzlabos Putnu direktīvas un Dzīvotņu direktīvas, tostarp *Natura 2000* tīkla, īstenošanu, pamatmērķa sasniegšanai būs pilnībā jāīsteno visi spēkā esošie tiesību akti, kuru mērķis ir aizsargāt dabas kapitālu.
19. Neraugoties uz Ūdens pamatdirektīvas prasību aizsargāt, uzlabot un atjaunot visas virszemes un gruntsūdeņu krātuves un ievērojamām līdzšinējām pūlēm, "labā ekoloģiskā stāvokļa" mērķi līdz 2015. gadam panākt, visticamāk, varēs tikai attiecībā uz aptuveni 53 % virszemes ūdensobjektu Savienībā ⁽⁶⁾. Nozīmīgām grūtībām ir pakļauts arī Jūras stratēģijas pamatdirektīvas mērķis panākt "labu vides stāvokli" līdz 2020. gadam, *inter alia* tādēļ, ka joprojām turpinās pārzveja, jūras piesārņojums (tostarp zemūdens trokšņa piesārņojums un jūrā esošie atkritumi), kā arī globālās sasīšanas ietekmes dēļ, piemēram, okeānu paskābināšanās. Lai risinātu šīs problēmas efektīvi, izšķiroši svarīga būs cieša sadarbība Savienības iekšienē un ar tās kaimiņvalstīm, jo īpaši attiecībā uz Vidusjūru un Melno jūru, kur lielākā daļa piekrastes valstu nav Savienības dalībvalstis. Lai gan Savienības gaisa un rūpniecisko emisiju politika ir palīdzējusi samazināt daudz veidu piesārņojumu, ekosistēmas joprojām cieš no pārmērīgu slāpekļa un sēra nosēdumu veidošanās un ozona piesārņojuma, kas saistīts ar transporta, elektroenerģijas ražošanas un neilgtspējīgas lauksaimniecības prakses radītajām emisijām.
20. Tāpēc, lai aizsargātu, saglabātu, paplašinātu un patiesi novērtētu Savienības dabas kapitālu, būtu arī jārisina problēmas to izcelsmes vietā, *inter alia* labāk integrējot dabas kapitāla mērķus citu politikas jomu izstrādē un īstenošanā un nodrošinot, lai politikas virzieni būtu saskaņoti un sniegtu savstarpējus ieguvumus. Ar vidi saistītie elementi, kas noteikti Komisijas reformas priekšlikumos, jo īpaši attiecībā uz Savienības lauksaimniecību, zivsaimniecību un kohēzijas politiku, ar kuriem vienlaikus ir ierosināti priekšlikumi par videi nekaitīgāku Savienības budžetu saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam, ir paredzēti, lai atbalstītu minēto mērķu sasniegšanu. Tā kā lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamā zeme kopā aizņem 78 % Savienības sauszemes teritorijas, šīm nozarēm joprojām ir nozīmīga loma, lai saglabātu dabas resursus, jo īpaši labas kvalitātes ūdeni un augsni, kā arī bioloģisko daudzveidību un dažādas kultūrainavas. Videi nekaitīgāka KLP veicinās arī videi labvēlīgu lauksaimniecības un mežsaimniecības praksi, piemēram, kultūru dažādošanu, ilggadīgo zālāju un ganību aizsardzību, un ilgtspējīgu agromežsaimniecību un arī veicinās ekoloģiski vērtīgas lauksaimniecības zemes un mežu teritoriju izveidi un uzturēšanu, tostarp izmantojot gan liela mēroga, gan tradicionālo praksi. Tas arī palielinās zemes izmantojuma, zemes izmantojuma izmaiņu un mežsaimniecības jomas spējas nodrošināt oglekļa uzglabāšanu. Ilgtspējīgas lauksaimniecības būtisks elements ir tāda saimniekošana laukos, kuru raksturo atbildība pret turpmākajām paaudzēm un kura tajā pašā laikā turpina efektīvi izmantot resursus un ir produktīva.
21. Savienībai ir vislielākā jūras teritorija pasaulē, un tāpēc tā ir īpaši atbildīga par jūras vides aizsardzības nodrošināšanu. Attiecībā uz jūras vidi, lai gan jūrniecības nozare piedāvā ekonomiskās iespējas, sākot ar zveju, kuģošanu un akvakultūru līdz izejvielām, jūras enerģijai un jūras biotehnoloģijām, ir jārūpējas, lai nodrošinātu, ka to izmantošana ir saderīga ar jūras piekrastes ekosistēmu saglabāšanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Turklāt jūras teritoriālā plānošana un integrēta piekrastes apsaimniekošana dalībvalstīs un starp tām var būt efektīvs līdzeklis jūras ūdeņu un piekrastes teritoriju ilgtspējīgas izmantošanas koordinēšanai, piemērojot ekosistēmisku pieeju dažādu nozaru darbību pārvaldībai minētajās teritorijās. Daļējs iemesls tam, ka jūras vide nav pienācīgi aizsargāta, ir tas, ka nav laikā pabeigts *Natura 2000* tīkls, tāpēc dalībvalstīm būtu jāpieliek vairāk pūļu šajā jomā. Jūras aizsargājamās teritorijas arī ir jāpārvalda efektīvāk.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/105/EK (2008. gada 16. decembris) par vides kvalitātes standartiem ūdens resursu politikas jomā un ar ko groza un sekojoši atceļ Padomes Direktīvas 82/176/EEK, 83/513/EEK, 84/156/EEK, 84/491/EEK, 86/280/EEK, un ar ko groza Direktīvu 2000/60/EK (OV L 348, 24.12.2008., 84. lpp.).

⁽²⁾ Direktīva 2008/50/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/107/EK (2004. gada 15. decembris), par arsēnu, kadmiu, dzīvsudrabu, niķeli un policikliskiem aromātiskiem oglekļaūdeņražiem apkārtējā gaisā (OV L 23, 26.1.2005., 3. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.) un Direktīva 92/43/EEK.

⁽⁴⁾ Eiropas Vides aģentūras tehniskais ziņojums Nr. 12/2010.

⁽⁵⁾ Eiropadomes 2010. gada 26. marta secinājumu (EUCO 7/10) 14. punktā ir teikts: "Ir steidzami jāaptur ilgstošais bioloģiskās daudzveidības zudums un ekosistēmu degradācija. Eiropadome neatkāpjas no ilgtermiņa bioloģiskās daudzveidības redzējuma 2050. gadam un 2020. gada mērķa, kas noteikts Padomes 2010. gada 15. marta secinājumos."

⁽⁶⁾ COM(2012) 673.

22. Uz ekosistēmu balstītas pieejas klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās jomā, kuras nāk par labu bioloģiskajai daudzveidībai un citu ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanai, būtu jāizmanto plašāk kā daļa no Savienības klimata pārmaiņu politikas, savukārt citi vides mērķi, piemēram, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kā arī augsnes un ūdens aizsardzība, būtu pilnībā jāņem vērā, pieņemot lēmumus attiecībā uz atjaunojamo enerģiju. Visbeidzot, būs jāpieņem pasākumi, kas risinātu transporta izraisīta gaisa piesārņojuma un CO₂ emisiju problēmas ⁽¹⁾.
23. Degradācija, sadrumstalotība un neilgtspējīga zemes izmantošana Savienībā apdraud vairāku būtisku ekosistēmu pakalpojumu sniegšanu, radot draudus bioloģiskajai daudzveidībai un palielinot Eiropas neaizsargātību pret klimata pārmaiņām un dabas katastrofām. Tas arī pastiprina augsnes degradāciju un pārtuksnešanos. Vairāk nekā 25 % Savienības teritorijas ir skārusi ūdens izraisīta augsnes erozija, kas iespaido augsnes funkcijas un ietekmē saldūdens kvalitāti. Augsnes piesārņojums un pārklāšana ar mākslīgu segumu ir arī joprojām aktuālas problēmas. Domājams, ka ir piesārņots vairāk nekā pusmiljons teritoriju visā Savienībā, un, kamēr tās nav noteiktas un novērtētas, tās turpinās radīt potenciāli nopietnus vides, ekonomikas, sociālos un veselības riskus. Katru gadu vairāk nekā 1 000 km² zemes tiek izmantoti mājokļu būvei, rūpniecībai, transportam vai atpūtai. Šādas ilgtermiņa izmaiņas ir sarežģīti vai dārgi labot, un tās gandrīz vienmēr ir saistītas ar kompromisiem starp dažādām sociālām, ekonomiskām un vides vajadzībām. Vides apsvērumi, tostarp ūdens aizsardzība un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana būtu jāintegrē lēmumos saistībā ar zemes izmantošanas plānošanu, lai nodrošinātu, ka tie ir ilgtspējīgāki, nolūkā līdz 2050. gadam sasniegt mērķi – aizņemtas zemes platību tiro pieaugumu nulles līmenī.
24. Dalībvalstu līmenī panākumi augsnes aizsardzībā ir atšķirīgi, tostarp attiecībā uz piesārņoto teritoriju noteikšanu, izpratnes veicināšanu, pētniecību un izstrādi monitoringa sistēmu jomā. Tomēr attiecībā uz riska noteikšanu un citiem novēršanas centieniem panākumi nav līdzvērtīgi un Savienības līmeņa ziņošana par rezultātiem nav pilnīga. Lai reaģētu uz tādām problēmām kā negatīva ietekme uz dabisko ūdens aprites ciklu, Komisija ir izstrādājusi pamatnostādnes attiecībā uz augsnes sablīvēšanos ⁽²⁾. Citi centieni, piemēram, regulatīvā konteksta nostiprināšana, sadarbības tīklu attīstīšana, apmaiņa ar zināšanām, pamatnostādnes lauksaimnieciskajai ražošanai un paraugprakses piemēru noteikšana, arī var palīdzēt labāk aizsargāt augsni. Komisija ir iesniegusi priekšlikumu direktīvai, ar ko nosaka pamatnostādnes augsnes aizsardzībai un groza Direktīvu 2004/35/EK ⁽³⁾.
25. Lai samazinātu cilvēku izraisīto būtiskāko slodzi uz zemi, augsni un citām ekosistēmām Eiropā, tiks veikti pasākumi, kas nodrošinās pienācīgu vides, sociālās un ekonomiskās ietekmes ievērošanu lēmumos saistībā ar zemes izmantošanu visos veicinātajos līmeņos. "Rio+20" rezultāts, atzīstot zemes labas apsaimniekošanas ekonomisko un sociālo nozīmīgumu, ir aicinājums panākt "augšnes degradācijas ziņā neitrālu stāvokli". Savienībai un tās dalībvalstīm būtu jāpārdomā, kā vislabāk padarīt īstenojamās šādas saistības to attiecīgajās kompetences jomās. Savienībai un dalībvalstīm arī vistuvākajā laikā būtu jāapsver, kā risināt augsnes kvalitātes problēmas, izmantojot mērķtiecīgu un samērīgu uz risku pamatotu pieeju ar saistošu tiesisko regulējumu. Būtu jānosaka arī mērķi attiecībā uz ilgtspējīgu zemes izmantošanu un augsni.
26. Lai gan slāpekļa un fosforā ienesas vidē Savienībā pēdējo 20 gadu laikā ir ievērojami samazinājušās, pārmērīga barības vielu noplūde turpina ietekmēt gaisa un ūdens kvalitāti un negatīvi ietekmēt ekosistēmas, radot būtiskas problēmas cilvēku veselībai. Jo īpaši steidzami ir jārisina amonjaka noplūde neefektīvas mēslošanas līdzekļu pārvaldības un neatbilstīgas notekūdeņu attīrīšanas dēļ, lai nākotnē ievērojami samazinātu barības vielu noplūdi. Ir vajadzīgs arī turpmāks darbs, lai pārvaldītu barības vielu ciklu rentablākā, ilgtspējīgākā un resursefektīvākā veidā un paaugstinātu mēslošanas līdzekļu izmantošanas efektivitāti. Minētais darbs rada nepieciešamību pēc ieguldījumiem pētniecībā un Savienības vides tiesību aktu saskaņotības un īstenošanas uzlabošanas, lai risinātu šīs problēmas, vajadzības gadījumā nosakot stingrākas prasības un raugoties uz barības vielu ciklu kā daļu no holistiskākas pieejas, kas savstarpēji integrē un savieno Savienības esošās politikas jomas, kurām ir nozīme, risinot eitrofikācijas un pārmērīgas barības vielu noplūdes problēmas, kā arī nepieļaujot situācijas, kad barības vielu emisijas nokļūst vides aprītē.
27. Rīcība saskaņā ar ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju, lai atjaunotu vismaz 15 % degradēto ekosistēmu Savienībā un paplašinātu zaļās infrastruktūras izmantošanu, – tas ir instruments, kas ar dabiskiem risinājumiem nodrošina ekoloģiskus, ekonomiskus un sociālus ieguvumus, iekļaujot zaļās zonas, ūdens ekosistēmas un citus fiziskos raksturlielumus sauszemes un jūras teritorijās, palīdzēs pārvarēt zemes platību sadrumstalotību. Šāda rīcība līdztekus Putnu un Dzīvotņu direktīvas pilnīgai īstenošanai, kuru atbalstīs prioritārās rīcības programmas, paplašinās dabas kapitālu un palielinās ekosistēmu izturētspēju, un tā var radīt rentablas iespējas attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu, pielāgošanos klimata pārmaiņām un katastrofu riska pārvaldību. Tikmēr dalībvalstu centieni kartēt un novērtēt

⁽¹⁾ COM(2011) 144.⁽²⁾ SWD(2012) 101.⁽³⁾ COM(2006) 232.

ekosistēmas un to pakalpojumus uzlabos datu pieejamību un kopīgi ar 2015. gadā plānoto iniciatīvu "nav bioloģiskās daudzveidības neto zuduma" palīdzēs saglabāt dabas kapitāla resursus dažādos mērogos. Ekosistēmu pakalpojumu ekonomiskās vērtības iekļaušana grāmatvedības uzskaites un pārskatu sistēmās Savienībā un valstu līmenī līdz 2020. gadam ļaus labāk pārvaldīt Savienības dabas kapitālu.

28. Lai aizsargātu, saglabātu un paplašinātu Savienības dabas kapitālu, 7. VRP nodrošina, ka līdz 2020. gadam:

- a) bioloģiskās daudzveidības izzušana un ekosistēmu pakalpojumu, tostarp apputekšņošanas, degradācija ir apturēta, to pakalpojumi tiek uzturēti un uzlaboti, un vismaz 15 % no degradētajām ekosistēmām ir atjaunotas;
- b) ietekme, ko rada slodze uz pārejas un piekrastes ūdeņiem, kā arī saldūdeņiem (tostarp virszemes un gruntsūdeņiem), ir būtiski samazinājusies, lai sasniegtu, saglabātu vai nostiprinātu labu stāvokli saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvu;
- c) ietekme, ko rada slodze uz jūras ūdeņiem, ir samazināta, lai sasniegtu vai saglabātu labu vides stāvokli, kā paredzēts Jūras stratēģijas pamatdirektīvā, un piekrastes teritorijas tiek ilgtspējīgi apsaimniekotas;
- d) gaisa piesārņojums un tā ietekme uz ekosistēmām un bioloģisko daudzveidību ir būtiski samazināta, nosakot ilgtermiņa mērķi nepārsniegt kritisko slodzi un līmeni;
- e) zeme Savienībā tiek pārvaldīta ilgtspējīgā veidā, augsne ir pienācīgi aizsargāta, un piesārņotu teritoriju attīrīšana jau tiek sekmīgi īstenota;
- f) barības vielu cikls (slāpekļis un fosfors) tiek pārvaldīts ilgtspējīgākā un resursu izmantošanas ziņā efektīvākā veidā;
- g) mežu pārvaldība ir ilgtspējīga, un meži, to bioloģiskā daudzveidība un to sniegtie pakalpojumi ir aizsargāti un, cik vien iespējams, uzlaboti, un mežu izturētspēja pret klimata pārmaiņām, ugunsgrēkiem, vētrām, kaitēkļiem un slimībām ir uzlabojusies.

Lai to panāktu, nepieciešams jo īpaši:

- i) nekavējoties izvērst ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas īstenošanu, lai varētu sasniegt tās mērķus;
- ii) pilnībā īstenot Eiropas ūdens resursu aizsardzības konceptuālo plānu ⁽¹⁾, pienācīgi ņemot vērā dalībvalstu īpašos apstākļus un nodrošinot, ka ūdens kvalitātes mērķu sasniegšana tiek pienācīgi atbalstīta ar politikas pasākumiem, kuros ņem vērā piesārņojuma izcelsmes vietu;
- iii) nekavējoties pastiprināt centienus, *inter alia*, lai nodrošinātu veselīgus zivju krājumus saskaņā ar kopējo Zivsaimniecības politiku, Jūras stratēģijas pamatdirektīvu un starptautiskajām saistībām; cīnīties pret piesārņošanu un noteikt Savienības mēroga kvantitatīvu samazinājuma virsmērķi attiecībā uz atkritumiem jūrā, kura sasniegšanu atbalstītu ar pasākumiem, kas vērsti pret piesārņojumu tā izcelsmes vietā, un ņemot vērā dalībvalstu noteiktās jūras stratēģijas; pabeigt jūras aizsargājamo teritoriju *Natura 2000* tīkla izveidi, kā arī nodrošināt piekrastes teritoriju ilgtspējīgu apsaimniekošanu;
- iv) vienoties par Savienības stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām ⁽²⁾ un to īstenot, tostarp integrējot ar pielāgošanos klimata pārmaiņām saistītos apsvērumus galvenajās Savienības politikas iniciatīvās un nozarēs;
- v) pastiprināt centienus panākt pilnīgu atbilstību Savienības tiesību aktiem par gaisa kvalitāti, un definēt stratēģiskos mērķus un rīcību pēc 2020. gada;
- vi) pastiprināt centienus, lai samazinātu augsnes eroziju un palielinātu organisko vielu saturu augsnē, attīrītu piesārņotas teritorijas, uzlabotu zemes izmantošanas aspektu iekļaušanu koordinētā lēmumu pieņemšanā, kurā iesaistīti visi attiecīgie valdības līmeņi, un palīdzētu to īstenot, izvirzot mērķus attiecībā uz zemi un augsni kā resursu, kā arī teritoriju plānošanas mērķus;
- vii) veikt turpmākus pasākumus, lai samazinātu slāpekļa un fosfora emisijas, tostarp no sadzīves un rūpnieciskajiem notekūdeņiem un mēslojuma izmantošanas, *inter alia* stingrāk kontrolējot piesārņojuma avotus, kā arī reģenerējot fosfora atkritumus;
- viii) izstrādāt un īstenot atjaunotu Savienības mežu stratēģiju, kas pievēršas daudzajām vajadzībām saistībā ar mežu un mežu devumam un sniedz ieguldījumu stratēģiskākas pieejas izveidē attiecībā uz mežu aizsardzību un uzlabošanu, tostarp īstenojot mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu;

⁽¹⁾ COM(2012) 673.

⁽²⁾ COM(2013) 216.

- ix) pilnveidot Savienības noteikumus attiecībā uz sabiedrības informēšanu, izpratnes veicināšanu un izglītību par vides politiku.

2. prioritārais mērķis: padarīt Savienību par resursu izmantošanas ziņā efektīvu, zaļu un konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni

29. Stratēģija "Eiropa 2020" cenšas veicināt ilgtspējīgu izaugsmi un izveidot jaunu konkurētspējīgāku ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, kurā resursi tiek izmantoti efektīvi un ilgtspējīgi. Tās pamatiniciatīvas "Resursu ziņā efektīva Eiropa" mērķis ir atbalstīt pāreju uz ekonomiku, kas efektīvi izmanto visus resursus, absolūti atsaista ekonomikas izaugsmi no resursu un enerģijas izmantošanas un tās ietekmes uz vidi, samazina SEG emisijas, uzlabo konkurētspēju ar efektivitātes un inovācijas palīdzību un veicina lielāku energoapgādes un resursapgādes drošību, tostarp kopumā samazinot resursu izmantošanu. Ceļvedis par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā un Ceļvedis virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni ⁽¹⁾ ir galvenie pamatiniciatīvas elementi, kuri veido pamatu turpmākajām darbībām minēto mērķu sasniegšanai, un tie būtu jāatbalsta, dalībvalstīm apmainoties ar paraugpraksi. Turklāt partnerība starp Savienību, tās dalībvalstīm un rūpniecību atbilstīgi Savienības integrētajai rūpniecības politikai nodrošinās līdzekļus, lai veicinātu ieguldījumus un inovācijas sešos ar zaļo ekonomiku saistītajos izaugsmes tirgos ⁽²⁾.
30. Inovācija resursu izmantošanas efektivitātes uzlabošanai ir vajadzīga visā ekonomikā, lai uzlabotu konkurētspēju laikā, kad paaugstinās resursu cenas, tie ir nepietiekami un pastāv izejvielu apgādes ierobežojumi un atkarība no importa. Uzņēmējdarbības sektors ir primārais inovācijas, tostarp ekoinovācijas, veicinātājs. Tomēr tirgus pats vien nespēs sasniegt vēlamos rezultātus, un, lai nodrošinātu mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) veikspēju vides jomā, tiem jo īpaši vajadzīga konkrēta palīdzība jauno tehnoloģiju apgūšanā, tostarp izmantojot pētniecības un inovāciju partnerības atkritumu jomā ⁽³⁾. Valdības rīcībai Savienības un dalībvalstu līmenī ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu pareizos pamatnosacījumus ieguldījumiem un ekoinovācijai, veicinot ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstību vai tehnoloģisku risinājumu izstrādi saistībā ar vides problēmām un popularizējot ilgtspējīgu resursu izmantošanas modeļus ⁽⁴⁾.
31. Šai pamatprasībai attiecībā uz vides problēmu risināšanu ir arī būtiski sociālekonomiski ieguvumi, un tā var stimulēt konkurētspēju. Potenciāls nodarbinātības pieaugums, ko rada pāreja uz zemu oglekļa dioksīda emisiju, resursu ziņā efektīvu, drošu un ilgtspējīgu ekonomiku, ir būtisks stratēģijas "Eiropa 2020" nodarbinātības mērķu sasniegšanai ⁽⁵⁾. Nodarbinātība vides tehnoloģiju un pakalpojumu nozarē Savienībā pēdējos gados ir palielinājusies par aptuveni 3 % gadā ⁽⁶⁾. Pasaules ekonomu tirgus vērtība tiek lēsta vismaz viena triljona euro apmērā ⁽⁷⁾, un paredzams, ka tā gandrīz divkārtosies nākamā desmit gadu laikā. Eiropas uzņēmumi pasaules mērogā jau ir līderpozīcijās ottrreizējās pārstrādes un energoefektivitātes jomā, un tie ir jānodrošina gūt labumu no globālā pieprasījuma pieauguma, kas tiek atbalstīts Ekoinovācijas rīcības plānā ⁽⁸⁾. Piemēram, paredzams, ka Eiropas atjaunojamās enerģijas nozarē vien līdz 2020. gadam radīsies vairāk nekā 400 000 jaunu darbvieta ⁽⁹⁾. Ilgtspējīga bioekonomika var veicināt arī viedu un zaļu izaugsmi Eiropā, un vienlaikus tā var gūt labumu no pilnveidotas resursu izmantošanas efektivitātes.
32. Savienības klimata un enerģētikas tiesību aktu kopuma pilnīga īstenošana ir būtiska, lai sasniegtu noteiktos mērķus līdz 2020. gadam un izveidotu konkurētspējīgu, drošu un ilgtspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni līdz 2050. gadam. Lai gan Savienība pašlaik sekmīgi virzās uz iekšzemes SEG emisiju samazināšanu līdz 2020. gadam par 20 % salīdzinājumā ar 1990. gadu, tomēr 20 % energoefektivitātes mērķa sasniegšanai būs nepieciešami ātrāki efektivitātes uzlabojumi un uzvedības maiņa. Ir sagaidāms, ka jaunā Energoefektivitātes direktīva ⁽¹⁰⁾ šajā sakarībā sniegs ievērojamu ieguldījumu, un to varētu papildināt, nosakot energoefektivitātes prasības produktiem, kas ienāk Savienības tirgū. Visaptverošs novērtējums par ilgtspējīgas biomasas pieejamību arī ir svarīgs, ņemot vērā aizvien pieaugošo pieprasījumu pēc enerģijas un diskusiju par pretrunām starp zemes izmantojumu pārtikas ražošanai un zemes izmantojumu bioenerģijas ražošanai. Ir arī izšķiroši svarīgi nodrošināt, ka biomasas visos tās iespējamos veidos tiek ražota un izmantota ilgtspējīgi un efektīvi visā tās aprites ciklā, lai mazinātu vai novērstu negatīvo ietekmi uz vidi un klimatu, kā arī pienācīgi ņemtu vērā biomasas kā resursa dažādo izmantojuma veidu ekonomisko kontekstu. Tas varētu veicināt zema oglekļa emisiju līmeņa ekonomikas izveidi.

⁽¹⁾ COM(2011) 112.

⁽²⁾ COM(2012) 582, "Spēcīgāka Eiropas rūpniecība izaugsmei un ekonomikas atveseļošanai".

⁽³⁾ Ar IX principu Eiropas Mazās uzņēmējdarbības aktā (COM(2008) 394) ir ierosināts atbalstīt MVU, lai vides problēmas pārvērstu par iespējām.

⁽⁴⁾ *Fostering Innovation for Green Growth* (OECD, 2011) un *The Eco-Innovation Gap: An economic opportunity for business* (EIO, 2012).

⁽⁵⁾ COM(2012) 173.

⁽⁶⁾ ES ekorūpniecības nozarē 2008. gadā bija nodarbināti aptuveni 2,7 miljoni cilvēku, un 2012. gadā šis skaitlis varētu būt aptuveni 3,4 miljoni (Ecorys, 2012).

⁽⁷⁾ *The number of jobs dependent on the Environment and Resource Efficiency improvements* (ECORYS 2012).

⁽⁸⁾ COM(2011) 899

⁽⁹⁾ *The impact of renewable energy policy on economic growth and employment in the EU* (Employ-RES, 2009).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

33. Visām ekonomikas nozarēm būs jāsniedz ieguldījums SEG emisiju mazināšanā, lai Savienība izpildītu savu daļu no pasaules mēroga centieniem. Savienībai ir jāvienojas par turpmākajiem pasākumiem saistībā ar tās klimata un enerģētikas regulējumu pēc 2020. gada, lai sagatavotos starptautiskām sarunām par jaunu juridiski saistošu nolīgumu un lai nodrošinātu dalībvalstīm, rūpniecībai un citām nozarēm skaidru juridiski saistošu satvaru un mērķi(-us) nepieciešamo vidēja termiņa un ilgtermiņa ieguldījumu veikšanai emisiju samazināšanā, energoefektivitātē un atjaunojamajās enerģijās. Tāpēc Savienībai jāapsver politikas risinājumi, lai veiktu pāreju uz zemu oglekļa dioksīda emisiju ekonomiku pakāpeniskā, izmaksu ziņā lietderīgā veidā, ņemot vērā vispārējās norādes Ceļvedī virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni līdz 2050. gadam, kam būtu jākalpo par pamatu turpmākam darbam. Zaļā grāmata par klimata un enerģijas politikas satvaru 2030. gadam⁽¹⁾ ir nozīmīgs solis šajā virzienā. Enerģētikas ceļvedis 2050. gadam un Baltā grāmata par transportu jāatbalsta ar spēcīgu politikas satvaru. Turklāt dalībvalstīm ir jāizstrādā un jāievieš ilgtermiņa izmaksu ziņā efektīvas zema oglekļa dioksīda emisiju līmeņa attīstības stratēģijas, lai sasniegtu Savienības mērķi līdz gadsimta vidum samazināt SEG emisijas par 80–95 %, salīdzinot ar 1990. gadu, kas ir daļa no pasaules mēroga centieniem ierobežot planētas vidējo temperatūras pieaugumu līdz ne vairāk kā 2 °C, salīdzinot ar temperatūras līmeni pirmsrūpnieciskajā laikā, kā arī saistībā ar samazinājumu, kāds attīstītajām valstīm kā grupai jāpanāk atbilstīgi Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) sniegtajiem pierādījumiem. Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēma pēc 2020. gada joprojām būs Savienības klimata politikas galvenais pīlārs, un tajā būtu jāveic strukturālas reformas, lai veicinātu ieguldījumus tehnoloģijās ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni. Atbilstīgi starptautiskajām saistībām Savienībai kopīgi ar citām Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (UNFCCC) līgumslēdzējām pusēm būtu jāatbalsta jaunattīstības valstis to centienos mazināt klimata pārmaiņas, veidojot šo valstu spējas, sniedzot finansiālu atbalstu un tām nododot tehnoloģijas.
34. Labāko pieejamo metožu izmantojums ražošanā saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvu⁽²⁾ radīs labākus resursu izmantošanas modeļus un samazinās emisijas no vairāk nekā 50 000 lielām rūpnieciskām iekārtām Savienībā, tādējādi būtiski sekmējot novatorisku metožu izstrādi, padarot ekonomiku zaļāku un ilgtermiņā samazinot izmaksas rūpniecības nozarē. Šo tendenci var vēl vairāk veicināt, rūpniecībai īstenojot vides pārvaldības sistēmas, piemēram, tādas kā EMAS⁽³⁾,
35. Dažiem spēkā esošiem politikas instrumentiem, kas attiecas uz ražošanu un patēriņu, ir ierobežota darbības joma. Nepieciešams regulējums, kas sniedz atbilstīgus signālus ražotājiem un patērētājiem veicināt resursu izmantošanas efektivitāti un aprites ekonomiku. Tiks veikti pasākumi, kas vēl vairāk uzlabos preču un pakalpojumu vides rādītājus Savienības tirgū visā to aprites ciklā, tostarp ar tādu pasākumu palīdzību, kuri palielinās apgādi ar vides ziņā ilgtspējīgākiem produktiem un veicinās būtisku pavērsienu patērētāju pieprasījumā pēc šādiem produktiem. Tas tiks panākts, izmantojot līdzsvarotu stimulu kopumu patērētājiem un uzņēmumiem (tostarp MVU), tirgus instrumentus un regulējumu, kas samazinās to darbības un produktu ietekmi uz vidi. Patērētājiem būtu jāsaņem precīza, viegli uztverama un uzticama informācija par produktiem, ko viņi iegādājas, izmantojot skaidru un saskaņotu marķējumu, tostarp informācija, kas saistīta ar vides prasībām. Iepakojšana būtu jāpilnveido, lai mazinātu ietekmi uz vidi, un būtu jāatbalsta arī resursu izmantošanas ziņā efektīvi uzņēmējdarbības modeļi, piemēram, produktu un pakalpojumu sistēmas, tostarp produktu iznomāšana. Spēkā esošie tiesību akti par produktiem, piemēram, Ekodizaina direktīva, Energomarķējuma direktīva⁽⁴⁾ un Ekomarķējuma regula⁽⁵⁾, tiks pārskatīti, lai uzlabotu produktu vides rādītājus un resursefektivitāti visā to aprites ciklā un lai īstenotu spēkā esošos noteikumus, izmantojot saskaņotāku politisko un tiesisko regulējumu ilgtspējīgai ražošanai un patēriņam Savienībā⁽⁶⁾. Šādam satvaram, kura pamatā ir aprites cikla rādītāji, būtu jāmazina spēkā esošā Savienības tiesību aktu kopuma ilgtspējīgam patēriņam un ražošanai sadrumstalotība un darbības jomas ierobežojumi, kas ļautu atklāt un – ja tas nepieciešams – novērst politikas, veicināšanas pasākumu un tiesību aktu trūkumus, lai nodrošinātu, ka ir noteiktas minimālās prasības attiecībā uz produktu un pakalpojumu vides rādītājiem.
36. Tā kā 80 % no produkta ietekmes uz vidi tā aprites cikla laikā rodas to projektēšanas posmā, Savienības politikas regulējumam būtu jānodrošina, lai prioritārie produkti, kas tiek laisti Savienības tirgū, tiktu projektēti ekoloģiski, kas ļaus optimizēt resursu un materiālu efektīvu izmantošanu. Tas būtu jādara, pievēršoties *inter alia* produkta izturīgumam, salabošanas iespējām, atkārtotai izmantošanai, pārstrādei, pārstrādātiem materiāliem un produkta aprites ciklam. Produktu izcelsmei jābūt ilgtspējīgai, un tiem jābūt projektētiem tā, lai tos varētu atkārtoti izmantot un

⁽¹⁾ COM(2013) 169.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1221/2009 (2009. gada 25. novembris) par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS) (OV L 342, 22.12.2009., 1. lpp.).

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/125/EK (2009. gada 21. oktobris), ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (OV L 285, 31.10.2009., 10. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/30/ES (2010. gada 19. maijs) par enerģijas un citu resursu patēriņa norādīšanu ražojumiem, kas saistīti ar energopatēriņu, izmantojot etiķetes un standarta informāciju par precēm (OV L 153, 18.6.2010., 1. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 66/2010 (2009. gada 25. novembris) par ES ekomarķējumu (OV L 27, 30.1.2010., 1. lpp.).

⁽⁶⁾ Ekodizaina direktīvu, Energomarķējuma direktīvu, Ekomarķējuma regulu, Kopienas vides vadības un audita sistēmu (EMAS) un tiesību aktus pret negodīgu komercpraksi paredzēts pārskatīt līdz 2015. gadam.

otreizēji pārstrādāt. Minētajām prasībām vajadzēs būt īstenojamām un ieviešamām. Tiks pastiprināti Savienības un dalībvalstu līmeņa centieni novērst šķēršļus ekoinovācijai ⁽¹⁾ un pilnā mērā atraisīt Eiropas ekonomikas potenciālu, tādējādi nodrošinot ieguvumus saistībā ar videi nekaitīgām darbvietām un izaugsmi.

37. Lai izveidotu rīcības satvaru resursu izmantošanas efektivitātes aspektu uzlabošanai ne tikai saistībā ar SEG emisijām un enerģiju, tiks noteikti mērķi patēriņa kopējās ietekmes uz vidi mazināšanai aprites cikla laikā, jo īpaši attiecībā uz pārtikas, mājokļu un mobilitātes sektoru ⁽²⁾. Minētie sektori kopā rada gandrīz 80 % no patēriņa ietekmes uz vidi. Šajā sakarībā "Eiropas pusgada" procesā būtu jāapsver arī rādītāji un mērķi attiecībā uz zemes, ūdens un izejvielu izmantošanas ietekmi, kā arī oglekļa emisiju ietekmi. "Rio+20" tika atzīta vajadzība būtiski samazināt pārtikas zudumus pēc ražas novākšanas, citus pārtikas zudumus un atkritumus visā pārtikas aprītē. Komisijai būtu jāizstrādā visaptveroša stratēģija, lai cīnītos pret nevajadzīgu pārtikas atkritumu radīšanu, un jāstrādā kopīgi ar dalībvalstīm cīņā pret pārmērīgu pārtikas atkritumu rašanos. Šajā sakarībā noderīgi būtu arī centieni attiecīgos gadījumos veicināt pārtikas atkritumu kompostēšanu un anaerobo sadalīšanu.
38. Papildus obligātajām zaļā publiskā iepirkuma prasībām attiecībā uz dažām produktu kategorijām ⁽³⁾ lielākā daļa dalībvalstu ir pieņēmušas brīvprātīgus rīcības plānus, un daudzas ir izvirzījušas mērķus atsevišķām produktu grupām. Tomēr visu līmeņu pārvaldes iestādēm ir ievērojamas iespējas vēl vairāk samazināt to ietekmi uz vidi, pieņemot lēmumus par pirkumu. Dalībvalstīm un reģioniem vajadzētu veikt turpmākus pasākumus, lai sasniegtu mērķi piemērot zaļā iepirkuma kritērijus vismaz 50 % no piedāvājumu konkursiem. Komisija apsvērs iespēju ierosināt turpmākus nozaru tiesību aktus, lai noteiktu obligātas zaļā publiskā iepirkuma prasības attiecībā uz papildu produktu kategorijām un attiecībā uz dalībvalstu progresu regulārās uzraudzības darbības jomu, pamatojoties uz atbilstīgiem dalībvalstu datiem, vienlaikus ņemot vērā nepieciešamību samazināt administratīvo slogu. Būtu jāizveido brīvprātīgi zaļo iepirkumu dalībnieku tīkli.
39. Pastāv arī ievērojams potenciāls atkritumu rašanās novēršanai un apsaimniekošanas uzlabošanai Savienībā, lai efektīvāk izmantotu resursus, atvērtu jaunus tirgus, radītu jaunas darbvietas un samazinātu atkarību no izejvielu importa, tajā pašā laikā samazinot ietekmi uz vidi ⁽⁴⁾. Savienībā katru gadu saražo 2,7 miljardus tonnu atkritumu, no kuriem 98 miljoni tonnu (4 %) ir bīstami. Savienībā 2011. gadā vidēji tika radīti 503 kg atkritumu uz vienu iedzīvotāju, bet daudzums dalībvalstīs ir atšķirīgs – no 298 kg līdz 718 kg. Vidēji tikai 40 % no cietajiem atkritumiem tiek sagatavoti atkārtotai izmantošanai vai pārstrādāti, turpretim dažās dalībvalstīs tiek sasniegta 70 % pārstrāde apmērā, tas liecina par to, ka atkritumus var izmantot kā vienu no galvenajiem Savienības resursiem. Tajā pašā laikā daudzās dalībvalstīs vairāk nekā 75 % sadzīves atkritumu tiek apglabāti poligonos ⁽⁵⁾.
40. Lai atkritumus pārvērstu par resursu, kā aicināts Ceļvedī par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā, ir pilnībā jāīsteno Savienības tiesību akti atkritumu jomā visā Savienībā, pamatojoties uz atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas stingru piemērošanu un ietverot dažādus atkritumu veidus ⁽⁶⁾. Vajadzīgi papildu centieni, lai samazinātu radīto atkritumu daudzumu uz vienu iedzīvotāju un radīto atkritumu daudzumu absolūtos skaitļos. Lai panāktu resursu efektīvas izmantošanas mērķus, ir arī jāierobežo izmantošana reģenerācijai enerģijā, attiecinoši to tikai uz nepārstrādājamiem ⁽⁷⁾ atkritumiem, pakāpeniski jāizbeidz pārstrādājamo vai reģenerējamo ⁽⁸⁾ atkritumu apglabāšana poligonos, jānodrošina kvalitatīva pārstrāde, kuras rezultātā iegūtā materiāla izmantošana nenovestu pie vispārējas kaitīgas ietekmes uz vidi vai cilvēku veselību, kā arī jāattīsta otrreizējo izejvielu tirgus. Bīstami atkritumi būs jāapsaimnieko tā, lai samazinātu būtisku negatīvu ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, par ko tika panākta vienošanās "Rio+20". Lai sasniegtu minēto mērķi, daudz sistemātiskāk visā Savienībā būtu jāpiemēro tirgus instrumenti un citi pasākumi, kas rada priekšrocības atkritumu rašanās novēršanai, pārstrādei un atkārtotai izmantošanai, tostarp nosakot vēl stingrāku ražotāju atbildību, vienlaikus atbalstot tādus materiālu aprites ciklus, kas nav toksiski. Būtu jānovērš pārstrādes darbību šķēršļi Savienības iekšējā tirgū un jāpārskata pašreizējie mērķi attiecībā uz atkritumu rašanās novēršanu, atkārtotu izmantošanu, pārstrādi, reģenerāciju un atkritumu novirzīšanu no poligoniem, lai virzītos uz aprites cikla pamatotu aprites ekonomiku, kurā resursi tiek izmantoti kaskādes veidā un atliekvielu daudzums ir tuvs nullei.

⁽¹⁾ COM(2011) 899.

⁽²⁾ Ik gadu ES tiek radīti aptuveni 89 miljoni tonnu pārtikas atkritumu, kas veido 179 kg uz vienu iedzīvotāju (BIO Intelligence Service, 2010). Mājokļu un infrastruktūras kopējā ietekme veido aptuveni 15–30 % no visas ar patēriņu saistītās vides slodzes Eiropā, un tā ir līdzvērtīga aptuveni 2,5 tonnām CO₂ uz vienu iedzīvotāju gadā (SEC(2011) 1067).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 106/2008 (2008. gada 15. janvāris) par biroja iekārtu energoefektivitātes marķēšanas programmu (pārstrādāta versija) (OV L 39, 13.2.2008., 1. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/33/EK (2009. gada 23. aprīlis) par tīro un energoefektīvo autotransporta līdzekļu izmantošanas veicināšanu (OV L 120, 15.5.2009., 5. lpp.) un Energoefektivitātes direktīva.

⁽⁴⁾ Piemēram, pilnībā īstenojot Savienības tiesību aktus atkritumu jomā, varētu ietaupīt EUR 72 miljardus gadā, palielināt Savienības atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes nozares gada apgrozījumu par EUR 42 miljardiem un radīt vairāk nekā 400 000 darbvietai līdz 2020. gadam.

⁽⁵⁾ Eurostat Stat 13/33 Municipal Waste 2011.

⁽⁶⁾ Direktīva 2008/98/EK

⁽⁷⁾ "Pārstrāde" ir definēta Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 17. punktā, kā "jebkāda reģenerācijas darbība, kurā atkritumu materiālus pārstrādā produktos, materiālos vai vielās to sākotnējam vai citam nolūkam. Jēdzienā ir ietverta organisku materiālu pārstrāde, bet nav ietverta enerģijas reģenerācija un iestrāde materiālos, ko lieto kā kurināmo vai aizbēršanai".

⁽⁸⁾ Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 15. punktā "reģenerācija" ir definēta kā "jebkura darbība, kuras rezultātā atkritumus izmanto kādam lietderīgam nolūkam, aizstājot citus materiālus, kuri savukārt būtu izmantoti kādu noteiktu funkciju veikšanai, vai arī atkritumus sagatavo šādas funkcijas pildīšanai iekārtā vai tautsaimniecībā plašākā nozīmē. (...)".

41. Resursu efektivitāte ūdens nozarē arī tiks noteikta kā prioritāra, lai palīdzētu panākt labu ūdens resursu stāvokli. Lai gan sausums un ūdens trūkums ietekmē arvien lielāku Eiropas daļu, tiek lēsts, ka 20–40 % Eiropā pieejamā ūdens joprojām tiek izšķērdēts, piemēram, noplūžu dēļ sadales sistēmā vai pienācīgi neieviešot ūdens efektīvas izmantošanas tehnoloģijas. Saskaņā ar pieejamajiem modelēšanas rezultātiem joprojām pastāv plašas iespējas uzlabot ūdens izmantošanas efektivitāti Savienībā. Turklāt ir sagaidāms, ka augošais pieprasījums un klimata pārmaiņu ietekme ievērojami palielinās slodzi uz Eiropas ūdens resursiem. Ņemot vērā iepriekš minēto, Savienībai un tās dalībvalstīm būtu jārikojas, lai nodrošinātu, ka iedzīvotājiem ir pieejams tīrs ūdens un ka ūdens ieguvē tiek ievēroti pieejamo atjaunojamo ūdens resursu ierobežojumi līdz 2020. gadam, lai uzturētu, sasniegtu vai pilnveidotu labu ūdens stāvokli saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvu, tostarp uzlabojot ūdens resursu izmantošanas efektivitāti ar tādu tirgus mehānismu palīdzību kā ūdens cenu noteikšana, kas atspoguļo ūdens patieso vērtību, kā arī izmantojot citus instrumentus, piemēram, izglītošanu un izpratnes veicināšanu⁽¹⁾. Nozares, kas patērē ūdeni visvairāk, piemēram, enerģijas ražošana un lauksaimniecība, būtu jāmudina piešķirt prioritāti resursu ziņā visefektīvākajai ūdens izmantošanai. Panākumus veicinās inovatīvu tehnoloģiju, sistēmu un uzņēmējdarbības modeļu paātrināta demonstrācija un ieviešana, pamatojoties uz Eiropas inovācijas partnerības ūdens resursu jomā stratēģisko īstenošanas plānu.
42. Ilgtermiņa un paredzama politikas sistēma visās minētajās jomās palīdzēs veicināt ieguldījumus un pasākumus, kas vajadzīgi, lai pilnībā attīstītu videi nekaitīgāku tehnoloģiju tirgu un veicinātu ilgtspējīgu uzņēmējdarbības risinājumus. Resursu efektivitātes rādītāji un mērķi, pastiprināti ar stingri noteiktu datu vākšanas sistēmu, publiskā un privātā sektora lēmumu pieņēmējiem nodrošinātu nepieciešamās pamatnostādnes ekonomikas pārveidē. Tiklīdz par tiem tiks panākta vienošanās Savienības līmenī, šādi rādītāji un mērķi kļūs par 7. VRP sastāvdaļu. Lai atbalstītu šo procesu, līdz 2015. gadam ir nepieciešams izstrādāt metodoloģijas resursu izmantošanas efektivitātes mērīšanai attiecībā uz ūdeni, zemi, izejvielām un oglekli.
43. Lai padarītu Savienību par resursu izmantošanas ziņā efektīvu zaļo ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, programma nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- a) Savienība ir sasniegusi klimata un enerģētikas mērķus 2020. gadam un strādā pie SEG emisiju samazināšanas par 80–95 % līdz 2050. gadam, salīdzinot ar 1990. gada līmeni, kas veido daļu no pasaules kopējiem centieniem panākt, lai vidējās temperatūras pieaugums nepārsniegtu 2 °C salīdzinājumā ar temperatūras līmeni pirms rūpnieciskā laikmeta, izstrādājot nolīgumu par klimata un enerģijas satvaru līdz 2030. gadam, kas ir izšķiroši svarīgs solis šajā procesā;
 - b) visu galveno Savienības ekonomikas nozaru kopējā ietekme uz vidi ir ievērojami samazinājusies, ir palielinājusies resursu izmantošanas efektivitāte un ir noteikti kritēriji un mērījumu metodoloģijas. Tirgus un politiskie stimuli, kas veicina uzņēmējdarbības ieguldījumus resursu efektīvā izmantošanā, ir ieviesti, un zaļā izaugsme tiek stimulēta ar pasākumiem inovāciju veicināšanai;
 - c) strukturālās pārmaiņas ražošanā, tehnoloģijā un inovācijā, kā arī patēriņa modeļi un dzīvesveids ir samazinājuši ražošanas un patēriņa kopējo ietekmi uz vidi, jo īpaši pārtikas, mājokļu un mobilitātes nozarēs;
 - d) atkritumi tiek droši apsaimniekoti kā resurss, un, lai novērstu kaitējumu veselībai un videi, kopējā atkritumu rašanās un atkritumu daudzums uz vienu personu samazinās, poligonus apglabā tikai atliekvielas (kas nav pārstrādājamas vai reģenerējamas) un reģenerācijai enerģijā izmanto tikai nepārstrādājamus atkritumus, ņemot vērā Atkritumu poligonu direktīvas⁽²⁾ 5. panta 2. punktā paredzēto atlikšanu un ņemot vērā Atkritumu pamatdirektīvas⁽³⁾ 4. panta 2. punktu;
 - e) pārērīgā ūdens resursu noslodze Savienībā ir novērsta vai ievērojami samazināta.
- Lai to panāktu, nepieciešams jo īpaši:
- i) pilnībā īstenot klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumu un nekavējoties vienoties par Savienības klimata un enerģētikas politikas sistēmu laikposmam pēc 2030. gada, pienācīgi ņemot vērā Klimata pārmaiņu starpvaldības padomes visjaunāko novērtējuma ziņojumu, ievērojot indikatīvās robežvērtības Ceļvedī uz zemas oglekļa emisijas ekonomiku, kā arī notikumu attīstību UNFCCC un citos attiecīgos procesos;
 - ii) panākt labāko pieejamo metožu vispārēju piemērošanu saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvu un pastiprināt centienus veicināt inovatīvu tehnoloģiju, procesu un pakalpojumu izmantošanu;

⁽¹⁾ COM(2012) 673.

⁽²⁾ Padomes Direktīva 1999/31/EK (1999. gada 26. aprīlis) par atkritumu poligoniem (OV L 182, 16.7.1999., 1. lpp.).

⁽³⁾ Direktīva 2008/98/EK.

- iii) stimulēt publiskā un privātā sektora centienus pētniecībā un inovāciju pārņemšanā, kas vajadzīgs, lai ieviestu inovatīvas tehnoloģijas, sistēmas un uzņēmējdarbības modeļus, kas paātrinās pāreju uz resursu ziņā efektīvu, drošu un ilgtspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni un samazinās šīs pārejas izmaksas; turpināt attīstīt pieeju, kas izklāstīta ekoinovāciju rīcības plānā, nosakot prioritātes attiecībā uz papildu inovācijām, kā arī sistēmas pārmaiņām, veicināt zaļo tehnoloģiju lielāku tirgus daļu Savienībā un nostiprināt Eiropas ekoražošanas konkurētspēju; izstrādāt rādītājus un noteikt reālus un sasniedzamus mērķus resursu efektīvas izmantošanas jomā;
- iv) līdz 2015. gadam izstrādāt mērījumu un kritēriju metodoloģijas attiecībā uz resursu izmantošanas efektivitāti zemei, ogleklim, ūdenim un izejvielām un izvērtēt, vai būtu atbilstīgi iekļaut galveno rādītāju un mērķi "Eiropas pusgadā";
- v) izveidot saskaņotāku politisko regulējumu ilgtspējīgai ražošanai un patēriņam, tostarp, ja vajadzīgs, spēkā esošos instrumentus apvienojot saskaņotā tiesiskā regulējumā; pārskatīt tiesību aktus par produktiem, lai uzlabotu produktu vides rādītājus un resursefektivitāti visā to aprites ciklā; veicināt patērētāju pieprasījumu pēc vides ziņā ilgtspējīgiem produktiem un pakalpojumiem, izmantojot tādus politikas virzienus, kas uzlabo to pieejamību, finansiālo izdevīgumu, funkcionalitāti un pievilcību; izstrādāt rādītājus un izvirzīt reālus un sasniedzamus mērķus attiecībā uz patēriņa vispārējās ietekmes uz vidi samazināšanu;
- vi) izstrādāt apmācības programmas, kas paredzētas zaļajām darbvietām;
- vii) pastiprināt centienus jau spēkā esošo mērķu sasniegšanai un pārskatīt zaļā publiskā iepirkuma pieejas, tostarp tā darbības jomu, lai palielinātu tā efektivitāti; izveidot brīvprātīgu zaļo iepirkumu dalībnieku tīklu Savienības uzņēmumiem;
- viii) pilnībā īstenot Savienības tiesību aktus atkritumu jomā. Šāda īstenošana ietvers atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas piemērošanu saskaņā ar Atkritumu pamatdirektīvu un tirgus instrumentu un citu pasākumu efektīvu izmantošanu, lai nodrošinātu, ka: 1) atkritumu apglabāšana poligonos tiek veikta tikai atliekvielu (kas nav pārstrādājamas vai reģenerējamas) gadījumā, ņemot vērā Atkritumu poligonu direktīvas 5. panta 2. punktā paredzēto atlikšanu; 2) reģenerācijai enerģijā tiek izmantoti tikai nepārstrādājami atkritumi, ņemot vērā Atkritumu pamatdirektīvas 4. panta 2. punktu; 3) pārstrādāti atkritumi tiek izmantoti kā Savienības izejmateriālu būtisks, uzticams avots, izstrādājot izejvielu aprites ciklus, kas nav toksiski; 4) bīstami atkritumi tiek droši apsaimniekoti un to rašanās apjoms ir samazināts; 5) atkritumu nelikumīga pārvadāšana ir izskausta, piemērojot stingru uzraudzību; un 6) pārtikas atkritumu apjoms ir samazināts. Pārskatīti spēkā esošie tiesību akti produktu un atkritumu jomā, tostarp pārskatīti galvenie mērķi atbilstīgajās atkritumu direktīvās, pamatojoties uz Ķelvedi resursu efektīvai izmantošanai Eiropā, lai tādējādi virzītos uz cirkulāru ekonomiku, un ir novērsti iekšējā tirgus šķēršļi videi nekaitīgai pārstrādes darbībai Savienībā. Sabiedrības informēšanas kampaņas ir nepieciešamas, lai veicinātu zināšanas un izpratni par atkritumu apsaimniekošanas politiku un stimulētu uzvedības maiņu;
- ix) uzlabot ūdens izmantošanas efektivitāti, nosakot un uzraugot mērķus upju baseinu līmenī, pamatojoties uz ūdens efektīvas izmantošanas mērķu kopēju metodoloģiju, kas jāizstrādā kopīgā īstenošanas stratēģijas procesā, un izmantojot tirgus mehānismus, piemēram, ūdens cenas noteikšanu, kā paredzēts Ūdens pamatdirektīvas 9. pantā, un attiecīgos gadījumos izmantojot arī citus tirgus mehānismus. Izstrādāt pieejas, lai pārvaldītu attīrīto notekūdeņu izmantošanu.

3. prioritārais mērķis: aizsargāt Savienības iedzīvotāju veselību un labklājību no vides negatīvas ietekmes un riska

- 44. Ar Savienības vides tiesību aktiem ir panākti būtiski ieguvumi sabiedrības veselībai un labklājībai. Tomēr ūdens piesārņojums, gaisa piesārņojums un ķīmiskās vielas sabiedrībā joprojām rada visvairāk satraukuma par vidi Savienībā ⁽¹⁾. Pasaules Veselības organizācija (PVO) lēš, ka 53 Eiropas valstīs negatīvi vides faktori ir atbildīgi par 15–20 % no visiem nāves gadījumiem ⁽²⁾. ESAO prognozē, ka līdz 2050. gadam pilsētu gaisa piesārņojums visā pasaulē kļūs par galveno ar vidi saistīto nāves cēloni.
- 45. Uz ievērojamu daļu Savienības iedzīvotāju joprojām kaitīgi iedarbojas gaisa piesārņojums, tostarp gaisa piesārņojums telpās, kura apjomi pārsniedz PVO ieteiktos standartus ⁽³⁾. Piemēram, vietējie ar oglekļa darbinātie apkures un iekšdedzes dzinēji un iekārtas ir mutagēno un kancerogēno policiklisko aromātisko ogļūdeņražu (PAH) un sīko daļiņu (PM 10, PM 2,5 un PM 1) bīstamu emisiju avots. Rīcība ir jo īpaši vajadzīga teritorijās, piemēram, pilsētās,

⁽¹⁾ Īpaša Eiropas aptauja 365 (2011. g.).

⁽²⁾ SOER 2010.

⁽³⁾ SOER 2010.

kur uz cilvēkiem, jo īpaši jutīgām vai mazāk aizsargātām sabiedrības grupām, un ekosistēmām lielā apjomā iedarbojas kaitīgi piesārņotāji. Lai nodrošinātu veselīgu vidi visiem, vietējie pasākumi jāpapildina ar atbilstīgu politiku gan valsts, gan Savienības līmenī.

46. Piekļuve apmierinošas kvalitātes ūdenim joprojām ir problemātiska vairākās Savienības lauku teritorijās. Tomēr no labas kvalitātes Eiropas peldūdeņu nodrošināšanas labumu gūst gan cilvēku veselība, gan Savienības tūrisma nozare. Plūdu un sausuma negatīvās sekas cilvēku veselībai un saimnieciskai darbībai tiek piedzīvotas arvien biežāk, kas daļēji skaidrojams ar izmaiņām hidroloģiskajā ciklā un zemes izmantojumā.
47. Pašreizējās politikas nepilnīga īstenošana kavē sasniegt Savienībā pienācīgus gaisa un ūdens kvalitātes standartus. Savienība atjauninās mērķus saskaņā ar jaunākajiem zinātnes konstatējumiem un aktīvāk centīsies nodrošināt sinerģiju ar citiem politikas mērķiem tādās jomās kā klimata pārmaiņas, mobilitāte un transports, bioloģiskā daudzveidība un jūras un sauszemes vide. Piemēram, dažu gaisa piesārņotāju, tostarp gaistošu klimata piesārņotāju apjoma samazināšana var būtiski palīdzēt mazināt klimata pārmaiņas. Turpmākajā darbā šajā virzienā tiks ņemts vērā visaptverošs pārskats par Savienības gaisa kvalitātes tiesību aktiem un Eiropas ūdens resursu aizsardzības plāna īstenošana.
48. Piesārņojuma novēršana izcelsmes vietā joprojām ir prioritāte, un Rūpniecisko emisiju direktīvas īstenošanas rezultātā vēl vairāk samazināsies emisijas no galvenajām rūpniecības nozarēm. Ceļvedi uz Eiropas vienoto transporta telpu izvirzīto mērķu sasniegšana arī veicinās ilgtspējīgāku mobilitāti Savienībā, tādējādi risinot problēmas, ko rada ievērojami trokšņa un lokāla gaisa piesārņojuma avoti.
49. Pieejamie dati par ilgtermiņa vidēja stipruma ietekmi parāda, ka 65 % Eiropas iedzīvotāju, kas dzīvo lielo pilsētu teritorijās, ietekmē augsts trokšņa līmenis⁽¹⁾, un vairāk nekā 20 % – nakts trokšņa līmeņi, pie kuriem bieži sastopama kaitīga ietekme uz veselību.
50. Horizontālie tiesību akti ķīmisko vielu jomā (REACH regula⁽²⁾ un Klasificēšanas, marķēšanas un iepakojšanas regula⁽³⁾), kā arī tiesību akti attiecībā uz biocīdiem⁽⁴⁾ un augu aizsardzības produktiem⁽⁵⁾ nodrošina pamata aizsardzību cilvēku veselībai un videi, nodrošina stabilitāti un paredzamību uzņēmējiem un veicina tādu izmēģinājuma metožu pielietošanu, kurās neizmanto dzīvniekus. Tomēr joprojām ir neskaidrība par visu kombinēto ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, ko rada dažādas ķīmiskās vielas (maisījumi), nanomateriāli, ķīmiskās vielas, kas ietekmē endokrīno (hormonālo) sistēmu (endokrīnās sistēmas traucējumus izraisošas vielas), un produktos esošās ķīmiskās vielas. Pētījumi norāda uz to, ka dažām ķīmikālijām ir endokrīno sistēmu graužošanas īpašības, kas var izraisīt dažādu negatīvu ietekmi uz veselību un vidi, tostarp ietekme uz bērnu attīstību, iespējams, pat ļoti mazās devās, un ka šāda ietekme pamato vajadzību apsvērt piesardzīgu rīcību.

Šajā sakarībā ir jāpieliek vairāk pūļu, lai nodrošinātu, ka līdz 2020. gadam visas attiecīgās vielas, kas ir par pamatu ļoti lielām bažām, tostarp vielas ar endokrīno sistēmu graužošanas īpašībām, tiek iekļautas REACH regulas kandidatvielu sarakstā. Ir nepieciešams rīkoties, lai risinātu šādas problēmas, jo īpaši, ja Savienība vēlas sasniegt mērķi, par kuru 2002. gadā vienojās Pasaules augstākā līmeņa sanāksmē par ilgtspējīgu attīstību un kuru no jauna apstiprināja "Rio+20", kā arī pieņēma kā mērķi Stratēģiskā pieeja ķīmisko vielu pārvaldībai, proti, līdz 2020. gadam līdz minimumam samazināt ievērojamo negatīvo ietekmi, ko ķīmiskās vielas rada cilvēku veselībai un videi, un reāli, efektīvi, saskaņoti un koordinēti reaģēt uz jauniem un aktuāliem jautājumiem un problēmām.

Savienība turpinās izstrādāt un īstenot pieejas, kas vērstas uz to, lai mazinātu ķīmisko vielu kombinēto ietekmi un bažas par endokrīnās sistēmas traucējumus izraisošo vielu drošību, kas tiks iestrādātas visos attiecīgajos Savienības tiesību aktos. Jo īpaši Savienība izstrādās saskaņotu pieeju uz apdraudējumu pamatotiem kritērijiem, lai noteiktu endokrīnās sistēmas traucējumus izraisošas vielas. Savienība arī noteiks visaptverošu pieeju, lai līdz minimumam mazinātu saskarsmi ar bīstamajām vielām, tostarp produktos esošajām ķīmiskajām vielām. Kā daļa no visaptverošas pieejas, kas paredz riska novērtēšanu un pārvaldību, informāciju un uzraudzību, tiks panākta nanomateriālu un citu materiālu ar līdzīgām īpašībām drošība un ilgtspējīga pārvaldība. Ir arī bažas par tādu materiālu ietekmi uz vidi un

⁽¹⁾ "Augsts trokšņa līmenis" tiek definēts kā tāds, kas pārsniedz 55 dB dienā un 50 dB naktī.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1272/2008 (2008. gada 16. decembris) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (OV L 353, 31.12.2008., 1. lpp.).

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 528/2012 (2012. gada 22. maijs) par biocīdu piedāvāšanu tirgū un lietošanu (OV L 167, 27.6.2012., 1. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV L 309, 24.11.2009., 1. lpp.).

cilvēku veselību, kuru daļiņas ir tik sīkas, ka uz tām pat neattiecas nanomateriālu definīcija, bet kuriem varētu būt līdzīgas īpašības kā nanomateriāliem. Šādas bažas būtu sīkāk jāizskata Komisijas plānotajā nanomateriālu definīcijas pārskatīšanā 2014. gadā, ņemot vērā pieredzi un zinātnisko, kā arī tehnoloģisko attīstību. Kopā šīs pieejas uzlabos zināšanu bāzi par ķīmiskajām vielām un nodrošinās paredzamu regulējumu, kas veicinās ilgtspējīgāku risinājumu izstrādi.

51. Tikmēr priekšrocības var sniegt augošais bioloģisko produktu, ķīmisko vielu un materiālu tirgus, piemēram, mazāk SEG emisiju un jaunas tirgus iespējas, bet jābūt uzmanīgiem, lai nodrošinātu, ka šādu produktu pilnais aprites cikls ir ilgtspējīgs un nesaasina konkurenci par zemes vai ūdens platībām, kā arī nepalielina emisiju līmeņus.
52. Klimata pārmaiņas vēl vairāk saasinās vides problēmas, izraisot ilgstošus sausuma laikposmus un karstuma viļņus, plūdus, vētras, meža ugunsgrēkus, augsnes un piekrastes eroziju un jaunas vai bīstamākas cilvēku, dzīvnieku vai augu slimības. Jāveic īpaši pasākumi, lai nodrošinātu, ka Savienība ir pienācīgi sagatavota ietekmei un izmaiņām, ko rada klimata pārmaiņas, un stiprina vides, ekonomisko un sociālo izturētspēju. Tā kā klimata pārmaiņu ietekme skar un arī turpmāk skars daudzas nozares, Savienības politikas jomās vairāk jāintegrē pielāgošanās un katastrofu riska pārvaldības apsvērumi.
53. Turklāt pasākumiem, kas paredzēti, lai uzlabotu ekoloģisko un klimata izturētspēju, piemēram, ekosistēmu atjaunošana un "zaļā" infrastruktūra, var būt nozīmīgi sociālekonomiskie ieguvumi, tostarp sabiedrības veselībai. Pienācīgi jāpārvalda sinerģija un iespējamie kompromisi starp klimata un citiem vides mērķiem, piemēram, gaisa kvalitātes jomā. Piemēram, pāreja uz konkrētiem zemākas oglekļa emisijas degvielas veidiem, reaģējot uz apsvērumiem, kas saistīti ar klimatu vai piegādes drošību, varētu izraisīt cieto daļiņu daudzuma ievērojamu palielināšanos un bīstamas emisijas, jo īpaši tad, ja nav atbilstīgu mazināšanas tehnoloģiju.
54. Lai aizsargātu Savienības iedzīvotāju veselību un labklājību no ietekmes un riskiem, kas saistīti ar vidi, 7. VRP nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- a) āra gaisa kvalitāte Savienībā ir ievērojami uzlabojusies, pietuvojoties PVO ieteiktajiem līmeņiem, bet iekšējai gaisa kvalitāte ir uzlabojusies, ņemot vērā attiecīgās PVO pamatnostādnes;
 - b) trokšņa piesārņojums Savienībā ir ievērojami samazinājies, tuvojoties PVO ieteiktajiem līmeņiem;
 - c) iedzīvotāji visā Savienībā gūst labumu no augstiem droša dzeramā ūdens un peldūdens standartiem;
 - d) ķīmisko vielu kombinētā ietekme un bažas par endokrīno sistēmu traucējošo vielu drošību tiek reāli risinātas visos attiecīgajos Savienības tiesību aktos un ir novērtēts un līdz minimumam samazināts risks videi un veselībai, jo īpaši attiecībā uz bērniem, saistībā ar bīstamu vielu, tostarp produktos esošo ķīmisko vielu, izmantošanu. Tiks noteikti ilgtermiņa pasākumi, lai sasniegtu netoksiskas vides mērķi;
 - e) augu aizsardzības līdzekļiem nav nekādas kaitīgas ietekmes uz cilvēka veselību vai nav nepieļaujamas ietekmes uz vidi, un ka šādi līdzekļi tiek lietoti ilgtspējīgi;
 - f) bažas par nanomateriālu un materiālu ar līdzīgām īpašībām drošību ir reāli mazinātas – kā daļa saskaņotas pieejas, ko piemēro dažādiem tiesību aktiem;
 - g) ir gūti manāmi panākumi virzībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņu ietekmei.

Lai to panāktu, nepieciešams jo īpaši:

- i) īstenot atjaunināto Savienības gaisa kvalitātes politiku, kas saskaņota ar jaunākajiem zinātnes konstatējumiem, un izstrādāt un īstenot pasākumus gaisa piesārņojuma novēršanai tā izcelsmes vietā, ņemot vērā atšķirības starp iekšējai gaisa un āra gaisa piesārņojuma avotiem;
- ii) īstenot atjauninātu Savienības politiku attiecībā uz trokšņiem, kas saskaņota ar jaunākajiem zinātnes konstatējumiem, un pasākumus trokšņa mazināšanai tā izcelsmes vietā, tostarp uzlabojot pilsētu projektēšanu;
- iii) pastiprināt centienus, lai īstenotu Ūdens pamatdirektīvu, Peldūdeņu direktīvu ⁽¹⁾ un Dzeramā ūdens direktīvu ⁽²⁾, jo īpaši attiecībā uz maziem dzeramā ūdens piegādātājiem;
- iv) turpināt īstenot REACH, lai nodrošinātu cilvēku veselības un vides augsta līmeņa aizsardzību, kā arī ķīmisko vielu brīvu apriti iekšējā tirgū, vienlaikus uzlabojot Savienības uzņēmumu konkurētspēju un inovāciju spēju, vienlaikus ņemot vērā MVU īpašās vajadzības. Līdz 2018. gadam izstrādāt Savienības netoksiskas vides stratēģiju, kas veicina novatorismu un ilgtspējīgu aizstājēju, tostarp ar neķīmisku risinājumu, izstrādi, par pamatu ņemot horizontālus pasākumus, kas jāveic līdz 2015. gadam, lai nodrošinātu: 1) saražoto nanomateriālu un materiālu

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/7/EK (2006. gada 15. februāris) par peldvietu ūdens kvalitātes pārvaldību un Direktīvas 76/160/EEK atcelšanu (OV L 64, 4.3.2006., 37. lpp.).

⁽²⁾ Padomes Direktīva 98/83/EK (1998. gada 3. novembris) par dzeramā ūdens kvalitāti (OV L 330, 5.12.1998., 32. lpp.).

ar līdzīgām īpašībām drošību; 2) endokrīnās sistēmas traucējumus izraisošo vielu iedarbības samazināšanu līdz minimumam; 3) atbilstīgas regulatīvās pieejas, lai mazinātu ķīmisko vielu kombinēto ietekmi; un 4) produktos, tostarp importētajos, esošo ķīmisko vielu iedarbības samazināšanu līdz minimumam, lai veicinātu netoksisku materiālu aprites ciklus un mazinātu kaitīgo vielu iedarbību telpās,

- v) uzraudzīt, kā tiek īstenoti Savienības tiesību akti biocīdu un augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīgas lietošanas jomā, un vajadzības gadījumā tos pārskatīt, lai aktualizētu, ņemot vērā jaunākās zinātnes atziņas;
- vi) vienoties par ES stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām un to īstenot, tostarp integrējot ar pielāgošanos klimata pārmaiņām saistītos apsvērumus un katastrofu riska pārvaldības apsvērumus galvenajās Savienības politikas iniciatīvās un nozarēs.

VEICINOŠĀ SISTĒMA

- 55. Iepriekš minēto prioritāro tematisko mērķu sasniegšanai vajadzīga veicinoša sistēma, kas atbalsta reālu darbību. Tiks veikti pasākumi, lai uzlabotu šīs veicinošās sistēmas četrus galvenos pīlārus: uzlabot veidu, kā Savienības vides tiesību akti tiek īstenoti visās jomās; uzlabot vides politikas zinātnes atziņu un pierādījumu bāzi; nodrošināt ieguldījumus un radīt pareizos stimulus, lai aizsargātu vidi; un, visbeidzot, uzlabot vides integrāciju un politikas saskaņotību gan vides politikas jomā, gan starp vides politiku un citām politikas jomām. Minētie horizontālie pasākumi dos plašāku labumu Savienības vides politikai, pārsniedzot 7. VRP darbības jomu un termiņu.

4. prioritārais mērķis: maksimāli izmantot priekšrocības, ko piedāvā Savienības vides tiesību akti, uzlabojot to īstenošanu

- 56. Papildus nozīmīgajiem uzlabojumiem veselības un vides aizsardzības jomā, ieguvumi, nodrošinot to, ka faktiski ir īstenoti Savienības vides tiesību akti, ir trīskārtīgi: tiek izveidoti vienlīdzīgi konkurences apstākļi uzņēmējiem, kuri darbojas iekšējā tirgū, tiek stimulētas inovācijas un veicinātas pirmsācēja priekšrocības Eiropas uzņēmumiem daudzās nozarēs. Savukārt izmaksas, kas saistītas ar tiesību aktu neīstenošanu, ir lielas, pēc aptuvenām aplēsēm aptuveni EUR 50 miljardi gadā, ietverot izmaksas, kas saistītas ar pārkāpumu lietām⁽¹⁾. 2009. gadā vien tika ierosināta 451 pārkāpumu lieta saistībā ar Savienības vides tiesību aktiem, 2011. gadā tika reģistrētas vēl 299 lietas, un tika sākti 114 jauni tiesas procesi⁽²⁾, tādējādi vides *acquis* ir Savienības tiesību aktu joma, kurā pārkāpumu tiesvedība tiek ierosināta visbiežāk. Komisija arī tieši no Savienības iedzīvotājiem saņem neskaitāmas sūdzības, no kurām daudzas varētu sekmīgāk risināt dalībvalsts vai vietējā līmenī.
- 57. Tāpēc turpmākajos gados galvenā prioritāte tiks dota Savienības vides *acquis* īstenošanas uzlabošanai dalībvalstu līmenī. Starp dalībvalstīm un dalībvalstīs pastāv būtiskas atšķirības īstenošanā. Ir nepieciešams Savienības, valsts, reģionālā un vietējā līmenī vides tiesību aktu īstenošanā iesaistītos nodrošināt ar zināšanām, instrumentiem un spējām uzlabot ieguvumu gūšanu no minētajiem tiesību aktiem, kā arī uzlabot izpildes procesa pārvaldību.
- 58. Lielais pārkāpumu, sūdzību un lūgumrakstu skaits vides jomā parāda, ka vajadzīga reāla un darbotiespējīga kontroles un līdzsvara sistēma valsts līmenī, lai palīdzētu apzināt un risināt īstenošanas problēmas, kā arī vajadzīgi pasākumi, lai vispirms nepieļautu šo problēmu rašanos, piemēram, politikas izstrādes posmā saikne starp attiecīgajām pārvaldēm, kas atbildīgas par īstenošanu, un ekspertiem. Šajā sakarā centieni laikposmā līdz 2020. gadam būs vērsti uz uzlabojumu panākšanu cetrās galvenajās jomās.
- 59. Pirmkārt, tiks uzlabots veids, kā tiek savākti un izplatīti dati par īstenošanu, lai palīdzētu plašai sabiedrībai un vides speciālistiem pilnībā saprast Savienības vides tiesību aktu mērķi un priekšrocības, kā valsts un vietējās pārvaldes iestādes īsteno Savienības saistības⁽³⁾. Šā mērķa īstenošanā ieguldījumu varētu dot pieejamo tiešsaistes instrumentu izmantošana. Saskaņoties ar īstenošanas problēmām, kas raksturīgas individuālai dalībvalstij, ir paredzēts sniegt palīdzību, kas līdzinās pielāgotai pieejai, ko ievēro "Eiropas pusgada" procesā. Piemēram, ar Komisiju un individuālām dalībvalstīm tiks izveidoti partnerības īstenošanas nolīgumi, ar kuriem risina tādas jautājumus kā to, kur atrast īstenošanai vajadzīgo finansiālo atbalstu un labākas informācijas sistēmas, lai sekotu līdzi virzībai. Lai maksimāli palielinātu šīs pieejas efektivitāti, dalībvalstīm atbilstīgi un saskaņā ar savu administratīvo procedūru vajadzētu veicināt vietējo un reģionālo iestāžu piedalīšanos. Reģionu komitejas un Komisijas izveidotā tehniskā sadarbības platforma atvieglos dialogu un informācijas apkopošanu, lai uzlabotu tiesību aktu īstenošanu vietējā līmenī.

⁽¹⁾ Izmaksas, ko rada *acquis* neīstenošana vides jomā (COWI, 2011. gads).

⁽²⁾ 29. pārskats par ES tiesību aktu piemērošanas pārraudzību (2011. gads) (COM(2012) 714).

⁽³⁾ COM(2012) 95.

60. Otrkārt, Savienība piemēros prasības saistībā ar inspekcijām un pārraudzību plašākam Savienības vides tiesību aktu kopumam un turpinās izstrādāt inspekciju atbalsta jaudu Savienības līmenī, par pamatu ņemot jau esošās struktūras, tostarp lai reaģētu uz dalībvalstu lūgumu pēc atbalsta un risinātu situācijas, kad ir pamatots iemesls bažām, kā arī lai veicinātu sadarbību visā Savienībā. Ir jāveicina pastiprināta salīdzinošā izvērtēšana un apmaiņa ar paraugpraksi, kā arī vienošanās par kopīgu inspekciju veikšanu dalībvalstīs, kad tās to pieprasa.
61. Treškārt, vajadzības gadījumā tiks uzlabots veids, kādā tiek izskatītas un atrisinātas sūdzības par Savienības vides tiesību aktu īstenošanu.
62. Ceturtkārt, Savienības iedzīvotāji varēs viegli piekļūt tiesu iestāžu pakalpojumiem vides jautājumos un iegūs reālu tiesisko aizsardzību saskaņā ar Orhūsas konvenciju un izmaiņām, ko nesusi Lisabonas līguma stāšanās spēkā un jaunākā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra. Tiks veicināta arī strīdu ārpustiesas atrisināšana kā alternatīva tiesvedībai.
63. Vēl vairāk tiks uzlabots vides pārvaldības vispārīgais standarts visā Savienībā, kā arī starptautiskajā līmenī, palielinot sadarbību Savienības līmenī starp speciālistiem vides aizsardzības jomā, tostarp valsts juristiem, prokuroriem, ombudiem, tiesnešiem un inspektoriem, piemēram, Eiropas Savienības tīklu vides tiesību aktu ieviešanai un īstenošanai (IMPEL), un mudinot šādus speciālistus dalīties ar paraugprakses piemēriem.
64. Komisija ne vien palīdzēs dalībvalstīm uzlabot atbilstību noteikumiem ⁽¹⁾, bet arī savas kompetences satvarā turpinās nodrošināt, ka tiesību akti atspoguļo jaunākos zinātnes konstatējumus, tajos tiek ņemta vērā pieredze, ko dalībvalstis gūst, īstenojot Savienības saistības, un tie ir saskanīgi un atbilst savam mērķim. Kopumā, ja juridiskās saistības ir pietiekami skaidras un precīzas, un gadījumos, kad to saskaņota piemērošana visās dalībvalstīs šķiet visefektīvākais veids, lai sasniegtu Savienības mērķus, minētās juridiskās saistības tiks ietvertas regulās, kam ir tieša un izmērāma ietekme un kas rada mazāk nekonsekvenču īstenošanā. Komisija pastiprinās rezultātu rādītāju izmantošanu un citus veidus, kā publiski sekot līdzi tam, kā dalībvalstīs tiek īstenoti konkrēti tiesību akti.
65. Lai maksimāli palielinātu ieguvumus no Savienības vides tiesību aktiem, uzlabojot to īstenošanu, 7. VRP nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- a) sabiedrībai ir piekļuve skaidrai informācijai par to, kā atbilstīgi Orhūsas konvencijai tiek īstenoti Savienības vides tiesību akti;
 - b) ir uzlabojusies konkrētu vides tiesību aktu ievērošana;
 - c) tiek piemēroti Savienības vides tiesību akti un ir garantēti līdzvērtīgi konkurences apstākļi iekšējā tirgū;
 - d) ir uzlabota iedzīvotāju uzticība Savienības vides tiesību aktiem un to īstenošanai;
 - e) plašāk tiek piemērots princips par iedzīvotāju un viņu organizāciju reālu tiesisko aizsardzību.

Lai to panāktu, nepieciešams jo īpaši:

- i) nodrošināt, ka sistēmas valsts līmenī aktīvi izplata informāciju par to, kā tiek īstenoti Savienības vides tiesību akti, un papildināt šādu informāciju ar Savienības līmeņa pārskatu par atsevišķu dalībvalstu veikumu;
- ii) izstrādāt brīvprātīgus partnerības īstenošanas nolīgumus starp dalībvalstīm un Komisiju, attiecīgā gadījumā iesaistot vietējās un reģionālās iestādes;
- iii) piemērot saistošus kritērijus reālām dalībvalstu inspekcijām un pārraudzībai plašākam Savienības tiesību aktu kopumam vides jomā un turpināt izstrādāt inspekciju atbalsta jaudu Savienības līmenī, pamatojoties uz jau esošajām struktūrām, tās papildinot ar atbalstu profesionāļu tīkliem, piemēram, IMPEL, un pastiprinātu salīdzinošo izvērtēšanu un apmaiņu ar paraugpraksi, lai palielinātu šo inspekciju lietderību un efektivitāti;
- iv) nodrošināt saskaņotus un reālus mehānismus valsts līmenī sūdzību izskatīšanai par Savienības vides tiesību aktu īstenošanu;

⁽¹⁾ COM(2008) 773.

- v) nodrošināt, ka valstu noteikumi par tiesas pieejamību atspoguļo Eiropas Savienības Tiesas judikatūru. Veicināt strīdu ārpustiesas atrisināšanu kā līdzekli rast mierizlīgumu un efektīvus risinājumus domstarpībām vides jomā.

5. prioritārais mērķis: uzlabot zināšanu un pierādījumu bāzi Savienības vides politikā

66. Savienības vides politika pamatojas uz vides monitoringu, datiem, rādītājiem un novērtējumiem, kas saistīti ar Savienības tiesību aktu īstenošanu, kā arī oficiālu zinātnisko izpēti un "iedzīvotāju zinātnes" iniciatīvām. Ir panākts ievērojams progress šīs zināšanu bāzes nostiprināšanā, kas ir palielinājis informētību un uzlabojis politikas veidotāju un sabiedrības pašapziņu uz pierādījumiem, kuri pamato šo politikas pieeju, tostarp politikas nostādnes, kurās tiek piemērots piesardzības princips. Tas ir palīdzējis uzlabot izpratni par sarežģītām vides un sociālām problēmām.
67. Savienības un starptautiskā līmenī jāveic pasākumi, lai vēl vairāk stiprinātu un uzlabotu zinātnes un politikas saskarni vides jomā un iedzīvotāju iesaistīšanos, piemēram, ieceļot galvenos zinātniskos padomdevējus, kā to jau ir izdarījusi Komisija un dažas dalībvalstis, vai labāk izmantojot iestādes vai struktūras, kas specializējas zinātnes atziņu pielāgošanā valsts politikas vajadzībām, piemēram, valsts vides aģentūras un Eiropas Vides aģentūra, kā arī Eiropas vides informācijas un novērojumu tīkls (EIONET).
68. Tomēr pašreizējo izmaiņu gaita un neskaidrības par iespējamajām tendencēm nākotnē prasa veikt turpmākus pasākumus, lai saglabātu un stiprinātu šo zināšanu un pierādījumu bāzi, lai nodrošinātu, ka Savienības politika turpina pamatoties uz pareizu izpratni par vides stāvokli, iespējamiem reaģēšanas variantiem un to sekām.
69. Pēdējos gadu desmitos ir uzlabojies veids, kā vides informāciju un statistiku vāc un izmanto Savienības un valstu, reģionālajā un vietējā līmenī, kā arī pasaulē. Tomēr datu vākšana un kvalitāte joprojām ir atšķirīga, un avotu daudzums var apgrūtināt piekļuvi datiem. Tāpēc ir vajadzīgi nepārtraukti ieguldījumi, lai nodrošinātu ticamu, salīdzināmu un kvalitatīvu datu un rādītāju pieejamību un to, ka tiem var piekļūt politikas izveidē un īstenošanā iesaistītie. Vides informācijas sistēmām jābūt izveidotām tā, lai varētu viegli iekļaut jaunu informāciju par aktuāliem tematiem. Jāturpina izstrādāt Savienības līmeņa elektronisku datu apmaiņu, nodrošinot tai pietiekamu elastību aptvert jaunas jomas.
70. Kopīgas vides informācijas sistēmas⁽¹⁾ principa "izveido vienreiz, izmanto bieži" turpmāka īstenošana un kopēja pieeja un standarti par sistemātiskas telpiskās informācijas iegūšanu un apstrādi saskaņā ar INSPIRE⁽²⁾ un Copernicus⁽³⁾ sistēmām, kā arī citām Eiropas vides informācijas sistēmām (piemēram, Eiropas Bioloģiskās daudzveidības informācijas sistēma (BISE) un Eiropas Ūdens informācijas sistēma (WISE)), kā arī pūles, lai racionalizētu ziņošanas pienākumus, kuri noteikti dažādos attiecīgajos tiesību aktos, palīdzēs izvairīties no divkārsa darba un likvidēs jebkādu lieku administratīvo slogu pārvaldes iestādēm. Būtu jāpanāk arī progress attiecībā uz statistikas datu, tostarp ar atkritumiem saistīto datu, pieejamību un saskaņošanu. Dalībvalstīm jādara sabiedrībai vairāk pieejama informācija, kas savāktā plānu, programmu un projektu satvarā, lai novērtētu ietekmi uz vidi (piemēram, informācija, kas gūta vides vai stratēģiskajos ietekmes novērtējumos).
71. Joprojām pastāv ievērojamas nepilnības zināšanās, un dažas no tām skar 7. VRP prioritāros mērķus. Tāpēc, lai novērstu minētās nepilnības, ir svarīgi ieguldīt turpmākā datu vākšanā un izpētē, lai nodrošinātu, ka publiskā sektora iestādēm un uzņēmumiem ir stabils pamats lēmumu pieņemšanai, kas pilnībā atspoguļo patiesos sociālos, ekonomiskos un vides ieguvumus un izmaksas. Piecas nepilnības pelna īpašu ievērību:

- 1) datu un zināšanu "robi" – ir vajadzīgi padziļināti pētījumi, lai aizpildītu šādus "robos", un atbilstīgi modelēšanas instrumenti, lai labāk izprastu kompleksas problēmas, kas saistītas ar izmaiņām vidē, piemēram, klimata pārmaiņu ietekme un dabas katastrofu sekas, sugu izzušanas ietekme uz ekosistēmu pakalpojumiem, vides robežvērtības un ekoloģiski kritiskie punkti. Pieejamā informācija pilnībā nodrošina pamatu piesardzības pasākumiem šādās jomās, un turpmāki pētījumi par planētas resursiem, sistēmiskiem riskiem un mūsu sabiedrības spējam tos ierobežot palīdzēs izstrādāt vispiemērotākos risinājumus. Jāparedz ieguldījumi datu un zināšanu "robu" aizpildīšanā, ekosistēmu pakalpojumu kartēšanā un novērtēšanā, izpratnē par bioloģiskās daudzveidības nozīmi šādu pakalpojumu nodrošināšanā, kā arī izpratnē par to, kā bioloģiskā daudzveidība pielāgojas klimata pārmaiņām un kā bioloģiskās daudzveidības mazināšanās ietekmē cilvēka veselību;

⁽¹⁾ COM(2008) 46.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE) (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 911/2010 (2010. gada 22. septembris) par Eiropas Zemes novērošanas programmu (GMES) un tās sākotnējām darbībām (2011–2013) (OV L 276, 20.10.2010., 1. lpp.) un COM(2013) 312 par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido programmu Copernicus un atceļ Regulu (ES) Nr. 911/2010.

- 2) lai pārietu uz iekļaujošu zaļo ekonomiku, ir jāvelta pienācīga vērība mijiedarbībai starp sociāli ekonomiskiem un vides faktoriem. Uzlabojot mūsu izpratni par ilgtspējīgiem patēriņa un ražošanas modeļiem, to, kā darbības izmaksas un ieguvumus un bezdarbības izmaksas var ņemt vērā precīzāk, kā izmaiņas indivīda un sabiedrības attieksmē palīdz sasniegt rezultātus vides jomā un kā Eiropas vidi ietekmē megatendences pasaulē, var palīdzēt mērķtiecīgāk virzīt politikas iniciatīvas uz resursu efektīvāku izmantošanu un slodzes mazināšanu videi;
- 3) joprojām pastāv neskaidrības par endokrīnās sistēmas traucējumus izraisošo vielu, ķīmisko vielu kombinēto ietekmi, noteiktu produktos esošo ķīmisko vielu un noteiktu nanomateriālu ietekmi uz cilvēku veselību un vidi. Vēl esošā zināšanu trūkuma mazināšana var paātrināt lēmumu pieņemšanu un ļaut turpmāk izstrādāt ķīmisko vielu *acquis*, lai labāk pievērstos problemātiskajām jomām, un arī palīdzētu veicināt ilgtspējīgāku pieeju ķīmisko vielu izmantošanai. Jāapsver Savienības līmeņa datubāzes izveide, lai palielinātu pārredzamību un nanomateriālu regulatīvo uzraudzību. Labāka izpratne par vides faktoriem un iedarbības līmeņiem, kas ietekmē cilvēku veselību un vidi, ļautu veikt preventīvus politikas pasākumus. Mērķtiecīgs cilvēku biomonitorings, ja to pamato īpašas bažas, var dot iestādēm pilnīgāku informāciju par to, kāda ir piesārņojošo vielu patiesā ietekme uz iedzīvotājiem, jo īpaši jutīgām grupām, piemēram, bērniem, un var sniegt labākus pierādījumus attiecīgu atbildes pasākumu izstrādāšanai;
- 4) lai izstrādātu visaptverošu pieeju ar mērķi līdz minimumam samazināt bīstamo vielu kaitīgo ietekmi uz iedzīvotājiem, jo īpaši mazāk aizsargātām grupām, piemēram, bērniem un grūtniecēm, ir jāizveido vispusīga zināšanu bāze par ķīmisko vielu iedarbību un toksicitāti. Šī pieeja kopā ar pamatnostādņu dokumentācijas par testa metodēm un riska novērtējuma metodēm izstrādi paātrinās iedarbīgu un atbilstīgu lēmumu pieņemšanu, kas sekmē inovācijas un ilgtspējīgu aizstājēju, tostarp neķīmisku risinājumu, izstrādi;
- 5) lai nodrošinātu, ka visas nozares iegulda pūlīņus cīņā pret klimata pārmaiņām, ir jābūt skaidram priekšstatam par SEG mērīšanu, monitoringu un datu vākšanu, kas šobrīd ir nepilnīgs galvenajās nozarēs.

Pamatprogramma "Apvārsnis 2020" sniegs iespēju koncentrēt centienus pētniecības jomā un izmantot Eiropas inovatīvo potenciālu, apvienojot resursus un zināšanas dažādās jomās un nozarēs Savienības un starptautiskā līmenī.

72. Jaunas un aktuālas problēmas, ko rada strauja tehnoloģiju attīstība (piemēram, nanomateriāli un materiāli ar līdzīgu īpašībām, netradicionāli enerģijas avoti, oglekļa piesaiste un uzkrāšana un elektromagnētiskie viļņi), kura apsteidz politikas izstrādes gaitu, sarežģī riska pārvaldību un var izraisīt konfliktējošas intereses, vajadzības un vēlnes. Tas savukārt var palielināt sabiedrības bažas un iespējamu naidīgumu pret jaunajām tehnoloģijām. Tāpēc ir jānodrošina plašākas un atklātas sabiedrības diskusijas par vides apdraudējumu un iespējamajiem kompromisiem, ko esam gatavi pieņemt, ņemot vērā dažkārt nepilnīgu vai neskaidru informāciju par aktuāliem riskiem un to, kā šādu risku gadījumā būtu jārikojas. Sistemātiska pieeja vides apdraudējumu pārvaldībā uzlabos Savienības spēju sekot līdzi tehnoloģiju attīstībai un laikus uz to reaģēt, tādējādi nodrošinot arī pārlicību sabiedrībai.

73. Lai uzlabotu zināšanu un pierādījumu bāzi Savienības vides politikā, 7. VRO nodrošina, ka līdz 2020. gadam:

- a) politikas veidotājiem un ieinteresētajām personām ir pilnīgāka informācija vides un klimata politikas izstrādei un īstenošanai, tostarp izpratnei par cilvēka darbības ietekmi uz vidi un darbības izmaksu un ieguvumu, kā arī bezdarbības izmaksu novērtēšanai;
- b) ir ievērojami uzlabojusies izpratne par aktuālu apdraudējumu videi un klimatam un spēja šo apdraudējumu novērtēt un pārvaldīt;
- c) ir nostiprināta vides politikas un zinātnes saskarne, tostarp datu pieejamība iedzīvotājiem un iedzīvotāju zinātnes ieguldījums;
- d) ir palielināta Savienības un tās dalībvalstu ietekme starptautiskajos zinātnes politikas forumos, lai uzlabotu starptautiskajai vides politikai nepieciešamo zināšanu bāzi.

Lai to panāktu, nepieciešams jo īpaši:

- i) koordinēt un sekmēt kopīgus pētniecības pūlīņus Savienības un dalībvalstu līmenī un tos koncentrēt uz galveno zināšanu nepilnību mazināšanu vides jomā, tostarp attiecībā uz risku pārsniegt vides kritiskos punktus un planētas robežas;
- ii) pieņemt sistemātisku un integrētu pieeju riska pārvaldībā, jo īpaši attiecībā uz jaunu un potenciālu politikas jomu un ar tām saistīto risku novērtēšanu un pārvaldību, kā arī reglamentējošo risinājumu atbilstību un saskanību. Tas varētu dot stimulu turpmākiem pētījumiem par jaunu produktu, procesu un tehnoloģiju bīstamību;

- iii) vienkāršot, racionalizēt un modernizēt vides un klimata pārmaiņu datu un informācijas vākšanu, pārvaldību, apmaiņu un atkārtotu izmantošanu, ietverot Eiropas kopīgās vides informācijas sistēmas (SEIS) izstrādi un ieviešanu;
- iv) izstrādāt vispusīgu zināšanu bāzi par ķīmisko vielu iedarbību un toksicitāti, kas pēc iespējas pamatojas uz datiem, kuri gūti, eksperimentos neizmantojot dzīvniekus. Turpināt Savienības koordinēto pieeju attiecībā uz vides un cilvēku biomonitoringu, vajadzības gadījumā iekļaujot pētniecības protokolu un vērtēšanas kritēriju saskaņošanu;
- v) pastiprināt sadarbību starptautiskā, Savienības un dalībvalstu līmenī attiecībā uz vides zinātnes un politikas saikni.

6. prioritārais mērķis: nodrošināt ieguldījumus saistībā ar vides un klimata politiku un risināt jautājumus saistībā ar vides ārējiem faktoriem

74. Lai sasniegtu 7. VRP programmā izklāstītos mērķus, būs nepieciešami attiecīgi ieguldījumi no publiskiem un privātiem avotiem. Tajā pašā laikā, lai gan daudzas valstis cīnās, lai tiktu galā ar ekonomikas un finanšu krīzi, vajadzība pēc ekonomiskām reformām un valsts parādu samazināšana sniedz jaunas iespējas strauji virzīties uz resursu izmantošanas ziņā efektīvāku, drošāku un ilgtspējīgāku ekonomiku, kas rada zemas oglekļa emisijas.
75. Piesaistīt ieguldījumus dažās jomās pašlaik ir grūti, jo īpaši tādēļ, ka nav cenu signālu no tirgus vai tie ir kropļoti, kas rodas no tā, ka netiek pienācīgi ņemtas vērā vides izmaksas vai ka tiek maksātas publiskā finansējuma subsīdijas par videi kaitīgām darbībām.
76. Savienībai un dalībvalstīm vajadzēs izveidot piemērotus apstākļus, lai panāktu to, ka atbilstīgi tiek iekļauti vides ārējie faktori, tostarp nodrošinot, ka privātajam sektoram tiek nosūtīti pareizie tirgus signāli, pienācīgi ņemot vērā jebkādu negatīvu sociālo ietekmi. Tas nozīmē sistemātiskāk piemērot principu "piesārņotājs maksā", jo īpaši Komisijas vadībā Savienības un dalībvalstu līmenī pakāpeniski atceļot videi kaitīgas subsīdijas un izmantojot pieeju, kam pamatā ir rīcība, *inter alia* arī "Eiropas pusgadu", un apsverot fiskālus pasākumus ilgtspējīgas resursu izmantošanas atbalstam, piemēram, novirzot nodokļus no darbaspēka uz piesārņojumu. Tā kā dabas resursu kļūst arvien mazāk, var palielināties ekonomiskā rente un peļņa, kas saistīta ar resursu īpašumtiesībām vai to ekskluzīvu izmantošanu. Publiskā interence, lai nodrošinātu, ka šāda rente nav pārmērīga un ka tiek ņemti vērā ārējie faktori, ļaus efektīvāk izmantot minētos resursus un palīdzēs novērst tirgus kropļojumus, kā arī vairo publiskos ieņēmumus. Vides un klimata prioritātes tiks īstenotas "Eiropas pusgada" satvarā, tostarp iekļaujot galvenos rādītājus, ja minētās prioritātes ir būtiskas ilgtspējīgas izaugsmes iespējām konkrētās dalībvalstīs, kurām adresēti valstij paredzētie ieteikumi. Citi tirgus instrumenti, piemēram, maksājumi par ekosistēmu pakalpojumiem, jāizmanto plašāk Savienības un dalībvalstu līmenī, lai stimulētu privātā sektora iesaistīšanos un dabas kapitāla ilgtspējīgu pārvaldību.
77. Privātais sektors, jo īpaši MVU, arī jāmudina izmantot iespējas, ko piedāvā jaunā Savienības finanšu sistēma, lai palielinātu tā līdzdalību pūlīnos sasniegt vides un klimata mērķus, jo īpaši saistībā ar ekoinovāciju pasākumiem un jaunu tehnoloģiju ieviešanu. Publiskā un privātā sektora iniciatīvas ekoinovāciju jomā jāveicina ar Eiropas inovācijas partnerībām, piemēram, ar inovācijas partnerību ūdens jomā⁽¹⁾. Izmantojot jauno sistēmu inovatīviem finanšu instrumentiem⁽²⁾, jāatvieglo privātā sektora piekļuve ieguldījumu finansējumam vides jomā, jo īpaši bioloģiskajā daudzveidībā un klimata pārmaiņās. Eiropas uzņēmumi būtu arī turpmāk jāmudina finanšu pārskatos sniegt vides informāciju – vairāk, nekā to paredz spēkā esošie Savienības tiesību akti⁽³⁾.
78. Priekšlikums par Savienības daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam Komisija ir uzlabojusi vides un klimata mērķu integrēšanu visos Savienības finansēšanas instrumentos, lai sniegtu iespēju dalībvalstīm sasniegt saistītus mērķus. Tā ir arī ierosinājusi palielināt ar klimatu saistītos izdevumus vismaz līdz 20 % no visa budžeta. Galvenajās politikas jomās, piemēram, lauksaimniecībā, lauku attīstībā un kohēzijas politikā, būtu jāpastiprina stimuli nodrošināt videi labvēlīgas patēriņa preces un pakalpojumus, un finansējumu, kas saistīts ar *ex ante* nosacījumiem vides jomā, tostarp sniedzot atbalstu (papildu) pasākumiem. Tādējādi būtu jānodrošina, ka finansējums tiek tērēts daudz efektīvāk atbilstīgi vides un klimata jomas mērķiem. Minētajos priekšlikumos ir paredzēts saskaņot Savienības rīcībpolitikas ar atbilstīgiem finanšu resursiem īstenošanas pasākumu veikšanai un papildu līdzekļiem vides un klimata pārmaiņu jomā, lai varētu panākt konkrētus un atbilstīgus ieguvumus uz vietas.
79. Papildus šādai racionalizēšanai *LIFE* programma⁽⁴⁾ ļaus apvienot līdzekļus un tos labāk saskaņot ar politikas prioritātēm stratēģiskākā un izmaksu ziņā efektīvākā veidā, lai atbalstītu pasākumus vides un klimata pārmaiņu jomā, īstenojot virkni projektu, tostarp "integrētos projektus".

⁽¹⁾ COM(2012) 216.

⁽²⁾ COM(2011) 662.

⁽³⁾ COM(2011) 681.

⁽⁴⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par vides un klimata pasākumu programmas izveidi (COM(2011) 874, 2011/0428(COD))

80. Papildu ieguldījumu avots ir palielināts kapitāls Eiropas Investīciju bankai (EIB) 2012. gada "Izaugsmes un nodarbinātības pakta" satvarā⁽¹⁾, kas jātērē atbilstīgi Savienības mērķiem vides un klimata jomā.
81. Pieredze, kas gūta 2007.–2013. gada plānošanas laikposmā, liecina, ka videi ir pieejami ievērojami līdzekļi, bet to izmantošana visos līmeņos pirmajos gados ir bijusi ļoti nevienmērīga un tādējādi var apdraudēt apstiprināto mērķu sasniegšanu. Lai izvairītos no pieredzes atkārtotā, dalībvalstīm ir jāintegrē vides un klimata mērķi finansēšanas stratēģijās un programmās, kas attiecas uz ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, lauku attīstību un jūrlietu politiku, jāprioritizē finansējuma agrīna izmantošana vides un klimata pārmaiņu jomā un jānostiprina īstenošanas struktūru spēja panākt izmaksu ziņā izdevīgus un ilgtspējīgus ieguldījumus, lai nodrošinātu adekvātu nepieciešamo finansiālo atbalstu ieguldījumiem šajās jomās.
82. Turklāt ir bijis grūti izsekot izdevumiem bioloģiskās daudzveidības un klimata jomā. Lai novērtētu šo mērķu sasniegšanā gūtos panākumus, jāizveido uzraudzības un ziņošanas sistēma Savienības un dalībvalstu līmenī. Šādas sistēmas izveide ir svarīga, ņemot vērā Savienības vispārējos centienus attiecībā uz daudzpusējiem nolīgumiem par klimata pārmaiņām un bioloģisko daudzveidību. Šajā sakarā Savienība sniegs ieguldījumu "Rio+20" uzsāktajā starpvaldību procesā, novērtējot ar finansējumu saistītās vajadzības un piedāvājot variantus efektīvai ilgtspējīgas attīstības finansēšanas stratēģijai.
83. Ir jāturpina darbs, lai izstrādātu rādītājus ekonomiskās attīstības novērošanai un kas papildina iekšzemes kopproduktu (IKP) un ir plašāki par to. Pārredzamu, ilgtspējīgu ieguldījumu nodrošināšana ir atkarīga no pareizas vides preču vērtības noteikšanas. Būs vajadzīgi turpmāki pūliņi, lai noteiktu mūsu ekosistēmu vērtību un to noplicināšanas izmaksas, un attiecīgi stimuli, kas pamatos politiku un lēmumus par ieguldījumiem. Būs intensīvāk jāstrādā pie vides kontu sistēmas izveides, kas ietver fiziskus un naudas kontus dabas kapitāla un ekosistēmu pakalpojumiem. Tas atbilst "Rio+20" secinājumiem, kuros atzīta nepieciešamība pēc plašākiem virzību veicinošiem pasākumiem, lai novērtētu labklājību un ilgtspējību, ne vien IKP.
84. Lai nodrošinātu ieguldījumus vides un klimata politikā un risinātu jautājumus saistībā ar vides ārējiem faktoriem, 7. VRP nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- a) vides un klimata politikas mērķi tiek sasniegti izmaksu ziņā izdevīgā veidā un to sasniegšana tiek atbalstīta ar piemērotu finansējumu;
 - b) ir palielināts publiskā un privātā sektora finansējums ar vidi un klimatu saistītiem izdevumiem;
 - c) dabas kapitāla un ekosistēmu pakalpojumu vērtība, kā arī to degradācijas izmaksas tiek pienācīgi novērtētas un ņemtas vērā, izstrādājot politiku un veicot ieguldījumus.
- Lai to panāktu, nepieciešams jo īpaši:
- i) nekavējoties pakāpeniski atcelt videi kaitīgas subsīdijas Savienības un dalībvalstu līmenī un ziņot par sasniegto valsts reformu programmās; vairāk izmantot tirgus instrumentus, piemēram, dalībvalstu nodokļu politiku, cenu veidošanu un maksas iekasēšanu, un paplašināt tirgus vides precēm un pakalpojumiem, pienācīgi ņemot vērā jebkādu negatīvu sociālo ietekmi, izmantojot pieeju, kam pamatā ir rīcība un ko atbalsta un uzrauga Komisija, *inter alia* "Eiropas pusgada" satvarā;
 - ii) atvieglot inovatīvu finanšu instrumentu izstrādi un piekļuvi tiem un ekoinovāciju finansējumam;
 - iii) politikā un finansēšanas stratēģijās atbilstīgi atspoguļot prioritātes vides un klimata jomā, lai atbalstītu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju;
 - iv) pielikt īpašus pūliņus, lai nodrošinātu pilnīgu un efektīvu pieejamā Savienības finansējuma izmantošanu vides pasākumiem, tostarp ievērojami uzlabot tā agrīnu izmantošanu saskaņā ar Savienības daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam un atvēlēt 20 % budžeta klimata pārmaiņu mazināšanai un lai pielāgotos tām, integrējot klimata pasākumus un sasaistot minēto finansējumu ar skaidriem kritērijiem, mērķu noteikšanu, uzraudzību un ziņošanu;
 - v) līdz 2014. gadam izstrādāt un piemērot sistēmu ar vidi saistīto izdevumu paziņošanai un uzraudzībai Savienības budžetā, jo īpaši izdevumu saistībā ar klimata pārmaiņām un bioloģisko daudzveidību;
 - vi) integrēt ar vidi un klimatu saistītus apsvērumus "Eiropas pusgada" procesā, kur tie attiecas uz individuālu dalībvalstu ilgtspējīgas izaugsmes izredzēm un konkrētām valstīm izstrādātiem ieteikumiem;

⁽¹⁾ 2012. gada 29. jūnija Eiropadomes secinājumi (EUCO 76/12).

- vii) izstrādāt un piemērot alternatīvus rādītājus, kas papildina un pārsniedz IKP, lai uzraudzītu progresu ilgtspējīgumu, un turpināt darbu, lai apvienotu ekonomiskos rādītājus ar vides un sociālajiem rādītājiem, izmantojot dabas kapitāla uzskaiti;
- viii) turpināt maksājumu par ekosistēmu pakalpojumiem sistēmas izstrādi un veicināšanu;
- ix) ieviest stimulus un metodoloģijas, kas mudina uzņēmumus noteikt to uzņēmējdarbības izmaksas vides ziņā un pelņu, ko rada vides pakalpojumu izmantošana, un atklāt vides informāciju to gada pārskatos. Mudināt uzņēmumus ievērot pienācīgu rūpību, tostarp to piegādes ķēdēs.

7. prioritārais mērķis: uzlabot vides integrāciju un politikas saskaņotību

85. Lai gan vides aizsardzības apsvērumu integrēšana citās Savienības politikas jomās un pasākumos kopš 1997. gada ir Līgumā noteikta prasība, vispārējais vides stāvoklis Eiropā liecina, ka līdz šim panāktais progress, lai arī vērā ņemams dažās jomās, nav bijis pietiekams, lai mainītu visas negatīvās tendences. Lai sasniegtu daudzus no 7. VRP prioritārajiem mērķiem, vēl efektīvāk būs jāintegrē ar vidi un klimatu saistīti apsvērumi citās politikas jomās, kā arī būs vajadzīga saskaņotāka, koordinētāka politikas pieeja, kas sniedz vairākas priekšrocības. Tam būtu jāpalīdz nodrošināt, ka grūti kompromisi tiek risināti jau sākumā, nevis īstenošanas posmā un ka efektīvāk var mazināt nenovēršamu ietekmi. Nepieciešamie pasākumi būtu jāizstrādā laikus, lai nodrošinātu attiecīgo mērķu sasniegšanu. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma direktīva ⁽¹⁾ un Ietekmes uz vidi novērtējuma direktīva ⁽²⁾, pareizi tās piemērojot, ir efektīvi līdzekļi, lai nodrošinātu, ka vides aizsardzības prasības tiek integrētas plānos un programmās, kā arī projektos.
86. Vietējām un reģionālām iestādēm, kas parasti ir atbildīgas par lēmumiem par zemes un jūras teritoriju izmantojumu, ir īpaši liela nozīme, novērtējot ietekmi uz vidi un aizsargājot, saglabājot un uzlabojot dabas kapitālu, tādējādi arī panākot lielāku izturētspēju pret klimata pārmaiņu ietekmi un pret dabas katastrofām.
87. Paredzētajai enerģētikas un transporta tīklu paplašināšanai, kurā ietilpst jūrā būvējama infrastruktūra, būs jābūt saderīgai ar dabas aizsardzību un vajadzībām un pienākumiem, kas saistīti ar pielāgošanos klimata pārmaiņām. Zaļās infrastruktūras iekļaušana saistītos plānos un programmās var palīdzēt pārvarēt dzīvotņu sadrumstalotību un saglabāt vai atjaunot ekoloģisko tīklojumu, uzlabot ekosistēmu izturētspēju un tādējādi garantēt nepārtrauktus ekosistēmas pakalpojumus, tostarp oglekļa dioksīda piesaisti un pielāgošanos klimata pārmaiņām, vienlaikus nodrošinot veselīgāku dzīves vidi un atpūtas vietas cilvēkiem.
88. 7. VRP ietver vairākus prioritārus mērķus, kas paredzēti, lai uzlabotu integrāciju. Savos priekšlikumos par kopējās lauksaimniecības politikas, kopējās zivsaimniecības politikas, Eiropas komunikāciju tīklu un kohēzijas politikas reformām Komisija ir iekļāvusi pasākumus, kas turpina atbalstīt vides integrāciju un ilgtspējību. Lai 7. VRP būtu sekmīga, šīm rīcībpolitikām jāturpina palīdzēt sasniegt ar vidi saistītos uzdevumus un mērķus. Tāpat centieniem, kas galvenokārt paredzēti, lai sasniegtu vides uzlabojumus, jābūt tādiem, ar kuriem gūst papildu ieguvumus arī citās politikas jomās, kur vien tas iespējams. Piemēram, centienus atjaunot ekosistēmas var virzīt tā, lai labumu gūtu dzīvotnes un sugas un piesaistītu oglekļa dioksīdu, vienlaikus uzlabojot ekosistēmu pakalpojumu sniegšanu, kas ir vitāli svarīgi daudzās ekonomikas nozarēs, piemēram, apputeksnēšana vai ūdens attīrīšana lauksaimniecībā, un radot videi draudzīgas darbvietas.
89. Lai uzlabotu vides integrāciju un politikas saskaņotību, 7. VRP nodrošina, ka līdz 2020. gadam:
- a) nozaru politika Savienības un dalībvalstu līmenī ir izstrādāta un īstenota tā, ka tā atbalsta vajadzīgos vides un klimata mērķus.
- Lai to panāktu, nepieciešams jo īpaši:
- i) integrēt vides un klimata nosacījumus un stimulus politikas iniciatīvās, tostarp pārskatīt un reformēt esošo politiku un pieņemt jaunas iniciatīvas Savienības un dalībvalstu līmenī;
 - ii) veikt *ex ante* novērtējumus par politikas iniciatīvu ietekmi uz vidi, sabiedrību un ekonomiku atbilstīgā Savienības un dalībvalstu līmenī, lai nodrošinātu to saskaņotību un efektivitāti;
 - iii) pilnībā īstenot Stratēģiskā vides novērtējuma direktīvu un Ietekmes uz vidi novērtējuma direktīvu;

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 197, 21.7.2001., 30. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp.).

iv) izmantot *ex post* novērtējuma informāciju saistībā ar vides *acquis* īstenošanas pieredzi, lai uzlabotu īstenošanas konsekvenci un saskaņotību;

v) pievērsties iespējamiem kompromisiem visās politikas jomās, lai maksimāli palielinātu sinerģiju un novērstu, mazinātu un, ja iespējams, labotu netīšu negatīvu ietekmi uz vidi.

REAĢĒŠANA UZ VIETĒJĀM, REĢIONĀLĀM UN GLOBĀLĀM PROBLĒMĀM

8. prioritārais mērķis: uzlabot Savienības pilsētu ilgtspējību

90. Savienība ir blīvi apdzīvota, un līdz 2020. gadam 80 % tās iedzīvotāju, visticamāk, dzīvos pilsētu un piepilsētu teritorijās. Dzīves kvalitāti tieši ietekmēs pilsētvides stāvoklis. Pilsētu ietekme uz vidi arī krietni pārsniedz to fiziskās robežas, jo pilsētas lielā mērā balstās uz piepilsētu un lauku reģioniem, lai apmierinātu pieprasījumu pēc pārtikas, enerģijas, telpas un resursiem un lai apsaimniekotu atkritumus.

91. Vairākums pilsētu saskaras ar kopīgu vides pamatproblēmu kopumu, tostarp gaisa kvalitātes problēmām, augstu trokšņu līmeni, satiksmes sastrēgumiem, SEG emisijām, bioloģiskās daudzveidības izzušanu un degradāciju, ūdens trūkumu, plūdiem un vētrām, zaļo teritoriju samazināšanos, piesārņotām vietām, pamestiem rūpniecības objektiem un nepiemērotu atkritumu un enerģētikas pārvaldību. Tajā pašā laikā Savienības pilsētas ir standartu noteicējas pilsētu ilgtspējībā un bieži vien ir celmlauži inovatīviem risinājumiem vides problēmu jomā ⁽¹⁾, tostarp ar stratēģiju "Eiropa 2020" saistītām resursu efektivitātes un zaļās ekonomikas iniciatīvām. Arvien lielāks Eiropas pilsētu skaits vides ilgtspējību liek pilsētu attīstības stratēģiju pamatā.

92. Savienībā aizvien augošās urbanizācijas rezultātā ir uzlabojusies informētība par dabas nozīmi pilsētvidē. Aizvien pamanāmāka ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ar tādām darbībām kā dabiskas dimensijas atkalieviešana pilsētvidē un ainavu veidošana pilsētās. Eiropas pilsētu bioloģiskās daudzveidības rādītāji ir jānovērtē un jāuzlabo. Minētajā novērtējumā varētu izmantot īpašu indeksu par pilsētu bioloģisko daudzveidību, piemēram, Singapūras indeksu, ar kuru iepazīstināja ANO bioloģiskās daudzveidības konferencē Nagojā 2010. gadā.

93. Savienības iedzīvotāji neatkarīgi no tā, vai viņi ir pilsētu un lauku iedzīvotāji, gūst labumu no dažādām Savienības rīcībpolitikām un iniciatīvām, kas atbalsta pilsētu teritoriju ilgtspējīgu attīstību. Tomēr šādi ilgtspējīgai attīstībai vajadzīga reāla un efektīva koordinācija starp dažādiem administratīviem līmeņiem un pāri administratīvajām robežām un sistemātiska reģionālo un vietējo iestāžu iesaistīšana tādu rīcībpolitiku plānošanā, formulēšanā un izstrādē, kas ietekmē pilsētvides kvalitāti. To nodrošināt palīdzētu uzlaboti koordinācijas mehānismi valsts un reģionālā līmenī, kas ierosināti saskaņā ar vienoto stratēģisko satvaru nākamajā plānošanas laikposmā, un "pilsētu attīstības tīkla" ⁽²⁾ izveide, kas arī piesaistītu vairāk ieinteresēto personu grupu un plašu sabiedrību viņus ietekmējošu lēmumu pieņemšanā. Vietējās un reģionālās iestādes gūtu labumu arī no turpmākas rīku izstrādes, ar ko racionalizē vides datu vākšanu un pārvaldību un veicina apmaiņu ar informāciju un paraugpraksi, kā arī no pūlīņiem uzlabot vides tiesību aktu īstenošanu Savienības, valstu, reģionālajā un vietējā līmenī ⁽³⁾. Tas ir saskaņā ar "Rio+20" izteikto apņemšanos veicināt integrētu pieeju ilgtspējīgu pilsētu un apdzīvotu vietu plānošanā, būvēšanā un pārvaldē. Integrēta pieeja pilsētu un teritoriālajā plānošanā, kurā ir pilnībā ņemti vērā ilgtermiņa vides apsvērumi un ekonomiskās, sociālās un teritoriālās problēmas, ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu, ka pilsētu pašvaldības ir ilgtspējīga, efektīva un veselīga vieta dzīvošanai un darbam.

94. Savienībai jāturpina veicināt un vajadzības gadījumā paplašināt esošās iniciatīvas, kas atbalsta inovācijas un paraugpraksi pilsētās, tīklu izveidi un informācijas apmaiņu, un mudināt pilsētas parādīt savu vadošo lomu ilgtspējīgā pilsētu attīstībā ⁽⁴⁾. Savienības iestādēm un dalībvalstīm vajadzētu atvieglot un veicināt Savienības finansējuma izmantošanu, kas pieejams saskaņā ar kohēzijas politiku un citiem fondiem, lai atbalstītu pilsētu centienus sekmēt pilsētu ilgtspējīgu attīstību, palielināt informētību un mudināt vietējos dalībniekus iesaistīties ⁽⁵⁾. Pilsētām paredzētu ilgtspējības kritēriju kopuma izstrāde un vienošanās par tiem, ņemot vērā apspriedes ar dalībvalstīm un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, sniegtu atsaucies bāzi šādām iniciatīvām un sekmētu saskaņotu un integrētu pieeju pilsētu ilgtspējīgai attīstībai ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Skatīt, piemēram, ziņojumu "Rītdienas pilsētas" (Eiropas Komisija, 2011. g.) un dokumentu SWD(2012) 101.

⁽²⁾ COM(2011) 615.

⁽³⁾ Piemēram, Eiropas ūdens informācijas sistēma (WISE), Eiropas bioloģiskās daudzveidības informācijas sistēma (BISE) un Eiropas pielāgošanās platforma klimata pārmaiņām (CLIMATE-ADAPT).

⁽⁴⁾ Kā piemēru var minēt Eiropas inovācijas partnerību progresīvās pilsētās un pašvaldībās COM(2012) 4701, Eiropas Zaļās galvaspilsētas goda nosaukuma piešķiršanu un pētniecības kopīgās plānošanas ierosmi "Pilsētu Eiropa – globālas pilsētproblēmas, kopīgi risinājumi Eiropā".

⁽⁵⁾ Komisija ir ierosinājusi atvēlēt vismaz 5 % no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) katrā dalībvalstī, lai finansētu integrētu ilgtspējīgu pilsētu attīstību.

⁽⁶⁾ Šajā pieejā vajadzētu ņemt vērā pašreizējās iniciatīvas, piemēram, vietēja līmeņa Agenda 21, kā arī citu paraugpraksi.

95. Lai uzlabotu ilgtspējību Savienības pilsētās, 7. VRP nodrošina, ka līdz 2020. gadam:

- a) lielākā daļa Savienības pilsētu īsteno ilgtspējīgas pilsētu plānošanas un projektēšanas politiku, tostarp novatoriskas pieejas attiecībā uz pilsētu sabiedrisko transportu un mobilitāti, ilgtspējīgām ēkām, energoefektivitāti un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu pilsētās;

Lai to panāktu, nepieciešams jo īpaši:

- i) apstiprināt kritēriju kopumu, lai novērtētu pilsētu veikumu vides jomā, ņemot vērā ekonomisko, sociālo un teritoriālo ietekmi;
- ii) nodrošināt, ka pilsētām ir informācija par finansējumu pilsētu ilgtspējīguma uzlabošanas pasākumiem un labāka piekļuve šim finansējumam;
- iii) pilsētu starpā Savienības un starptautiskā līmenī apmainīties ar paraugpraksi saistībā ar inovatīvu un ilgtspējīgu pilsētu attīstību;
- iv) šobrīd īstenoto Savienības iniciatīvu un tīklu kontekstā attīstīt un veicināt vispārēju izpratni par to, kā dot ieguldījumu pilsētvides uzlabošanā, koncentrējoties uz pilsētplānošanas saskaņošanu ar mērķiem, kas saistīti ar resursu efektivitāti, novatorisku, drošu un ilgtspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, ilgtspējīgu pilsētu zemes izmantošanu, ilgtspējīgu mobilitāti pilsētās, pilsētu bioloģiskās daudzveidības pārvaldību un saglabāšanu, ekosistēmu izturētspēju, ūdens apsaimniekošanu, cilvēku veselību, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un izglītošanu un informētības palielināšanu vides jomā.

9. prioritārais mērķis: palielināt Savienības efektivitāti starptautisku vides un klimata problēmu risināšanā

96. Ilgtspējīgas resursu izmantošanas nodrošināšana pašlaik pasaulē ir viens no steidzamākajiem uzdevumiem, un tā ir svarīga, lai izskaustu nabadzību un nodrošinātu ilgtspējīgu nākotni pasaulei ⁽¹⁾. "Rio+20" pasaules līderi atjaunoja savu apņemšanos veicināt ilgtspējīgu attīstību un nodrošināt planētai, tagadējām un nākamajām paaudzēm ekonomiskā, sociālā un vides ziņā ilgtspējīgas nākotnes sekmēšanu. Viņi arī atzina, ka iekļaujoša un zaļā ekonomika ir svarīgs līdzeklis, kā panākt ilgtspējīgu attīstību. "Rio+20" tika norādīts, ka, ņemot vērā iedzīvotāju skaita pieaugumu un arvien urbanizētāku pasauli, šie uzdevumi prasīs starptautisku rīcību vairākās jomās, piemēram, ūdens, okeānu, ilgtspējīgas zemes un ekosistēmu, resursu izmantošanas efektivitātes (jo īpaši atkritumu), ķīmisko vielu drošas pārvaldības, ilgtspējīgas enerģijas un klimata pārmaiņu jomā. Papildu rīcība arī vajadzīga, lai pakāpeniski atceltu videi kaitīgas subsīdijas, tostarp fosilā kurināmā subsīdijas. Papildus šo apņemšanos īstenošanai vietējā, valsts un Savienības līmenī Savienība proaktīvi iesaistīsies starptautiskos centienos izstrādāt risinājumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību visā pasaulē.

97. "Rio+20" nolēma aizstāt ANO Ilgtspējīgas attīstības komisiju ar augsta līmeņa politisko forumu, kas veicinās triju ilgtspējīgas attīstības dimensiju integrāciju un uzraudzīs un pārbaudīs "Rio+20" rezultātu – kā arī citu saistītu ANO augstākā līmeņa sanāksmju un konferenču rezultātu – īstenošanas virzību, tādā veidā sekmējot ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) īstenošanu kā daļu no visaptverošās sistēmas laikposmā pēc 2015. gada.

98. Daudzus no prioritārajiem mērķiem, kas izklāstīti 7. VRP, var pilnībā sasniegt tikai ar globālu pieeju un sadarbībā ar partnervalstīm un aizjūras zemēm un teritorijām. Šā iemesla dēļ Savienībai un tās dalībvalstīm jāiesaistās attiecīgos starptautiskos, reģionālos un divpusējos procesos spēcīgā, mērķtiecīgā, vienotā un saskaņotā veidā. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš Melnās jūras un Arktikas reģioniem, kur nepieciešama ciešāka sadarbība un lielāka Savienības līdzdalība, tostarp līdzdarbojoties Konvencijā par Melnās jūras aizsardzību pret piesārņojumu un iegūstot pastāvīgā novērotāja statusu Arktikas padomē, lai risinātu jaunas un kopīgas vides problēmas. Savienībai un dalībvalstīm jāturpina veicināt reālu, uz noteikumiem balstītu globālās vides politikas sistēmu, kuru papildina efektīvāka un stratēģiskāka pieeja, kurā divpusēji un reģionāla līmeņa politiskie dialogi un sadarbība ir pielāgoti Savienības stratēģiskajiem partneriem, kandidātvalstīm un kaimiņvalstīm un jaunattīstības valstīm, to atbalstot ar atbilstīgu finansējumu.

99. Laikposms, ko aptver 7. VRP, atbilst galvenajiem posmiem starptautiskajā klimata, bioloģiskās daudzveidības un ķīmisko vielu politikā. Lai nepārsniegtu 2 °C robežvērtību, līdz 2050. gadam globālās SEG emisijas jāsamazina vismaz par 50 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Tomēr valstu līdzšinējās apņemšanās samazināt SEG emisijas nesniegs vairāk kā trešo daļu no samazinājumiem, kas jāsasniedz līdz 2020. gadam ⁽²⁾. Bez apņēmīgākas globālās rīcības klimata pārmaiņas, visticamāk, netiks ierobežotas. Pat vislabākā scenārija gadījumā vēsturisko SEG emisiju dēļ

⁽¹⁾ Ziņojums par tautas attīstību (UNDP, 2011. g.).

⁽²⁾ ANO Vides programmas (UNEP) 2012. gada ziņojumā par emisiju neatbilstībām izklāstīts, ka beznosacījumu apņemšanās atbilst samazinājumam par apmēram 4 Gt CO₂ salīdzinājumā ar vidēji aplēsto samazinājumu par 14 Gt CO₂, kas nepieciešams, lai nepārsniegtu 2 °C robežvērtību.

valstis aizvien vairāk saskarsies ar nenovēršamo klimata pārmaiņu ietekmi un tām būs jāizstrādā stratēģijas, lai pielāgotos klimata pārmaiņām. Durbanas Pastiprinātas rīcības platformas satvarā līdz 2015. gadam jāvienojas par visaptverošu un spēcīgu nolīgumu, kas piemērojams visiem un jāīsteno no 2020. gada. Savienība arī turpmāk proaktīvi iesaistīsies šajā procesā, tostarp diskusijās par to, kā likvidēt plašu starp pašreizējo attīstīto un jaunattīstības valstu apņemšanos samazināt emisijas, un diskusijās par darbībām, kas vajadzīgas, lai turpinātu darbu emisiju jomā, kas saderīgs ar 2 °C mērķi, ņemot vērā Klimata pārmaiņu starpvaldības padomes jaunākos konstatējumus. "Rio+20" rezultātu īstenošanai arī ir jānodrošina saskaņotība ar šo procesu un tā papildināšana, lai abi procesi viens otru savstarpēji pastiprinātu. Pasākumiem pēc "Rio+20" arī jāpalīdz samazināt SEG emisijas, tādējādi atbalstot cīņu pret klimata pārmaiņām. Vienlaikus Savienībai ir jāturpina un vēl vairāk jāpastiprina klimata pārmaiņu partnerība ar stratēģiskajiem partneriem un jāveic turpmāki pasākumi, lai iekļautu ar vidi un klimatu saistītus apsvērumus savā tirdzniecības un attīstības politikā atbilstīgi savstarpējām saistībām un savstarpējam izdevīgumam.

100. Globālie mērķi bioloģiskās daudzveidības jomā ⁽¹⁾, kas noteikti Konvencijā par bioloģisko daudzveidību, jāsasniedz līdz 2020. gadam; tie ir pamats, lai apturētu un galu galā nepieļautu bioloģiskās daudzveidības samazināšanos visā pasaulē. Savienība dos savu artavu šo centienu īstenošanā, tostarp attiecībā uz to, lai līdz 2015. gadam divkārtotu starptautiskā finansējuma plūsmas kopējo apjomu pasākumiem bioloģiskās daudzveidības jomā jaunattīstības valstīs, un vismaz saglabās šo līmeni līdz 2020. gadam, kā izklāstīts CBD resursu mobilizācijas stratēģijas sakarā saskaņotajos sagatavošanās mērķos ⁽²⁾. Turklāt ir svarīgi, lai Savienība, kad tā kļūs par Starpvaldību zinātnes un politikas platformas bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (IPBES) pilntiesīgu locekli, aktīvi piedalītos šīs platformas darbā nolūkā veidot saikni starp vietējām, reģionālām un starptautiskām iestādēm bioloģiskās daudzveidības pārvaldības jomā. Savienība turpinās atbalstīt Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par cīņu pret pārtuksnešošanu (UNCCD) īstenošanu, jo īpaši veicot pasākumus centienos sasniegt augsnes degradācijas ziņā neitrālu stāvokli, par ko panākta vienošanās "Rio+20". Tā arī pastiprinās centienus, lai sasniegtu "Rio+20" uzsvērtos mērķi attiecībā uz ķīmisko vielu pareizu pārvaldību visā to aprites ciklā un bīstamo atkritumu pareizu pārvaldību un lai atbalstītu attiecīgās konvencijas. Savienība turpinās būt aktīva un konstruktīva, palīdzot šādos procesos sasniegt nospraustos mērķus.
101. Savienībai ir labi rezultāti saistībā ar dalību daudzpusējos vides nolīgumos (MEA), tomēr vairākas dalībvalstis joprojām nav ratificējušas galvenos nolīgumus. Tas apdraud Savienības uzticamību saistītās sarunās. Dalībvalstīm un Savienībai ir jānodrošina savlaicīga visu to MEA ratificēšana un attiecīgi apstiprināšana, ko tās ir parakstījušas.
102. Savienībai un dalībvalstīm būtu proaktīvi jāiesaistās starptautiskās sarunās par jauniem un aktuāliem jautājumiem, jo īpaši par jaunām konvencijām, nolīgumiem un novērtējumiem, un attiecīgi šajā sakarībā atkārtoti jāapstiprina to ciešā apņemšanās turpināt centienus cik ātri vien iespējams sākt sarunas ANO Ģenerālajā asamblejā par ANO Jūras tiesību konvencijas (UNCLOS, *United Nations Convention on the Law of the Sea*) īstenošanas nolīgumu attiecībā uz jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas, un par pirmā "pasaules okeānu novērtējuma" pabeigšanu.
103. Savienībai būtu arī jāizmanto sava pozīcija – viens no lielākajiem tirgiem pasaulē –, lai veicinātu rīcībpolitikas un pieejas, kas samazina spiedienu uz pasaules dabas resursu bāzi. To var panākt, mainot patēriņa un ražošanas modeļus, tostarp veicot nepieciešamos pasākumus, lai sekmētu resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu starptautiskā līmenī un īstenotu ilgtspējīga patēriņa un ražošanas desmit gadu plānu, kā arī nodrošinot, ka tirdzniecības un iekšējā tirgus politika palīdz sasniegt mērķus vides un klimata jomā un sniedz stimulu citām valstīm uzlabot un ieviest tiesisko regulējumu un standartus vides jomā, lai tajā novērstu vides dempingu. Savienība turpinās veicināt ilgtspējīgu attīstību, apspriežot un īstenojot īpašus noteikumus starptautiskajos tirdzniecības nolīgumos un divpusējos meža tiesību aktu ieviešanas, pārvaldības un tirdzniecības brīvprātīgajos partnerības nolīgumos, kas nodrošina, ka no partnervalstīm ES tirgū ienāk tikai likumīgi iegūti kokmateriāli. Šajā sakarībā Savienības Kokmateriālu regula ⁽³⁾ ir juridiskais pamats, ko Savienība izmanto pasaules mēroga nelikumīgas mežsīšanas problēmas risināšanā saistībā ar pieprasījumu pēc koksnes un koksnes izstrādājumiem. Tiks izpētīti arī citi politikas varianti, lai mazinātu Savienības patēriņa ietekmi uz pasaules vidi, tostarp atmežošanu un meža degradāciju.
104. Savienībai starptautiskā līmenī būtu arī jāturpina palielināt tās ieguldījums iniciatīvās, ar ko atbilstīgi tās iekšpolitikai tiek sekmēta pāreja uz iekļaujošu un zaļo ekonomiku, piemēram, piemērotu sekmējošo apstākļu veicināšanā, tādu tirgus instrumentu un rādītāju izstrādē, kuri ietver ne tikai IKP.

⁽¹⁾ CBD stratēģiskais plāns bioloģiskās daudzveidības jomā 2011.–2020. gadam.

⁽²⁾ CBD Lēmums XI/4.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 995/2010 (2010. gada 20. oktobris), ar ko nosaka pienākumus tirgus dalībniekiem, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus (OV L 295, 12.11.2010., 23. lpp.).

105. Savienībai jāturpina veicināt vides ziņā atbildīga uzņēmējdarbība. Jauni pienākumi saskaņā ar Savienības Atbildīgo uzņēmumu iniciatīvu ⁽¹⁾ biržā kotētiem un lieliem nekotētiem ieguves un primārās mežizstrādes uzņēmumiem ziņot par maksājumiem, ko tie veic valdībām, nodrošinās lielāku pārredzamību un pārskatatbildību attiecībā uz to, kā tiek izmantoti dabas resursi. Savienībai kā vadošajai vides preču un pakalpojumu nodrošinātājai vajadzētu veicināt globālus zaļos standartus, brīvu vides preču un pakalpojumu tirdzniecību, videi un klimatam nekaitīgu tehnoloģiju plašāku izmantošanu, ieguldījumu un intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un starptautisku apmaiņu ar paraugpraksi.

106. Lai palielinātu Savienības efektivitāti starptautisku vides un klimata pārmaiņu problēmu risināšanā, 7. VRP nodrošina, ka līdz 2020. gadam:

- a) "Rio+20" secinājumi ir pilnībā integrēti Savienības iekšpolitikā un ārpolitikā un Savienība sniedz reālu ieguldījumu pasaules mēroga centienos īstenot apstiprinātās saistības, tostarp tās, kas paredzētas Riodežaneiro konvencijās, un iniciatīvās, kuru mērķis ir sekmēt globālu pāreju uz iekļaujošu un zaļo ekonomiku saistībā ar ilgtspējīgu attīstību un nabadzības izskaušanu;
- b) Savienība sniedz reālu atbalstu valsts, reģionāliem un starptautiskiem centieniem, lai risinātu vides un klimata problēmas un nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību;
- c) ir samazināta Savienības patēriņa ietekme uz vidi pāri Savienības robežām.

Lai to panāktu, nepieciešams jo īpaši:

i) strādāt pie tādu ilgtspējīgas attīstības mērķu pieņemšanas kā daļas no saskaņotas un visaptverošas pieejas laikposmā pēc 2015. gada attiecībā uz vispārēju nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības uzdevumu risināšanu un iekļaujošā kopīgā procesā, kuri:

- saskan ar pašreizējiem starptautiski apstiprinātajiem uzdevumiem un mērķiem, *inter alia* attiecībā uz bioloģisko daudzveidību, klimata pārmaiņām, sociālo iekļaušanu un sociālās aizsardzības minimālajiem līmeņiem,
- aptver valsts un starptautiskā līmenī tādas prioritārās jomas kā enerģija, ūdens, pārtikas nodrošinājums, okeāni un ilgtspējīgs patēriņš un ražošana, pienācīgas kvalitātes nodarbinātība, laba pārvaldība un tiesiskums,
- ir vispārēji piemērojami un aptver visas trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijas,
- ir izvērtēti un papildināti ar mērķvērtībām un rādītājiem, vienlaikus ņemot vērā atšķirīgos valstu apstākļus, iespējas un attīstības līmeņus, un
- atbilst citām starptautiskajām saistībām, piemēram, attiecībā uz klimata pārmaiņām un bioloģisko daudzveidību, un tās atbalsta;

ii) strādāt pie efektīvākas ANO struktūras, jo īpaši tās vides dimensijas, izveides ilgtspējīgas attīstības jomā:

- turpmāk stiprinot ANO Vides programmu (UNEP) saskaņā ar "Rio+20" secinājumiem, balstoties uz ANO Ģenerālās asamblejas lēmumu nomainīt UNEP Padomes nosaukumu uz ANO UNEP Vides asambleju ⁽²⁾, vienlaikus cenšoties panākt UNEP statusa paaugstināšanu līdz ANO specializētās aģentūras līmenim,
- atbalstot pasākumus, ar ko uzlabo sinerģiju starp daudzpusējiem vides nolīgumiem, jo īpaši ķīmisko vielu un atkritumu kopās un bioloģiskās daudzveidības kopās, un
- sniedzot ieguldījumu, lai darbībā, ko veic augsta līmeņa politiskais forums, nodrošinātu spēcīgu un autoritatīvu pārstāvniecību attiecībā uz vidi;

iii) stiprināt dažādu finansējuma avotu ietekmi, ieskaitot nodokļus un vietējo resursu mobilizāciju, privātos ieguldījumus, jaunas partnerības un novatoriskus ieguldījumu avotus, un radīt iespējas izmantot attīstībai paredzēto atbalstu, lai mobilizētu minētos citus finansēšanas avotus kā daļu no ilgtspējīgas attīstības finansēšanas stratēģijas, kā arī Savienības politikas jomās, tostarp starptautiskās saistības klimata un bioloģiskās daudzveidības finansēšanai;

⁽¹⁾ Priekšlikumi pārskatīt Pārredzamības direktīvu (COM(2011) 683, 2011/0307(COD)) un Grāmatvedības direktīvu (COM(2011) 684, 2011/0308(COD)).

⁽²⁾ ANO Ģenerālās asamblejas 2013. gada 7. marta lēmums A/67/784 par ieteikumu attiecībā uz UNEP Padomi.

- iv) sadarboties ar partnervalstīm stratēģiskākā veidā, piemēram, koncentrējoties uz šādiem aspektiem:
- ar stratēģiskajiem partneriem – veicināt paraugpraksi vietējā vides politikā un tiesību aktos un konvergenci daudzpusējās sarunās par vidi,
 - ar valstīm, uz kurām attiecas Eiropas kaimiņattiecību politika, – pakāpeniski tuvināt regulējumu Savienības vides un klimata politikai un galvenajiem tiesību aktiem un aktīvāk sadarboties reģionālo ar vidi un klimatu saistīto problēmu risināšanā,
 - ar jaunattīstības valstīm – atbalstīt to centienus aizsargāt vidi, cīnīties pret klimata pārmaiņām un ierobežot dabas katastrofas, un īstenot starptautiskās saistības vides jautājumos kā ieguldījumu nabadzības samazināšanā un ilgtspējīgā attīstībā;
- v) iesaistīties šobrīd notiekošos un jaunajos daudzpusējos vides un citos attiecīgos procesos saskaņotākā, proaktīvākā un efektīvākā veidā, tostarp laikus informējot trešās valstis un citas ieinteresētās personas, lai nodrošinātu, ka Savienības līmenī tiek izpildītas un pasaulē veicinātas saistības 2020. gadam, un vienotos par starptautisku rīcību, kas jāveic pēc 2020. gada, un ratificētu visus galvenos daudzpusējos nolīgumus vides jomā, un atbalstītu centienus tos ieviest krietni pirms 2020. gada; īstenot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas 10 gadu plānu;
- vi) globālā kontekstā novērtēt ietekmi uz vidi, ko rada Savienības pārtikas un nepārtikas preču patēriņš, un vajadzības gadījumā izstrādāt politikas priekšlikumus, lai ņemtu vērā šādu novērtējumu rezultātus, un apsvērt Savienības rīcības plāna izstrādi attiecībā uz atmežošanu un meža degradāciju;
- vii) veicināt emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu turpmāku attīstīšanu un īstenošanu visā pasaulē un atvieglināt šādu sistēmu sasaistīšanu;
- viii) nodrošināt, ka ekonomiskais un sociālais progress tiek sasniegts zemeslodes noslodzes spējas robežās, uzlabojot izpratni par planētas iespējām, *inter alia*, izstrādājot attīstības sistēmu laikposmam pēc 2015. gada, lai garantētu cilvēku labklājību un pārticību ilgtermiņā.
-